

Zaščita divjadi po noveli h kazenskem zakonu

Franjo Sok

Zvezna ljudska skupščina je na svojem zasedanju dne 30. junija 1959 izglasovala **Zakon o spremembah in dopolnitvah kazenskega zakonika**. S tem zakonom so spremenjena mnoga določila sedaj veljavnega kazenskega zakona, med drugim tudi določilo čl. 247, ki govori o kaznivem dejanju nezakonitega lova. Spremembe kazenskega zakonika začno veljati šele 1. januarja 1960, vendar smatram za umestno, da naše lovce že sedaj seznanim, kako je naša divjad zaščitena z novim kazenskim zakonom.

Menda ne pretiravam, če rečem, da smo vsi lovci, ki odobravamo socialistična načela v lovstvu, čutili da je divjad v sedaj veljavnem kazenskem zakonu premalo zaščitena. Na številnih občnih zborih je prišel ta občutek do izraza. Še bolj pa smo občutili šibkost zaščite, ko smo imeli konkretno opravka z lovskim tatom. Vsakdanje življenje je kazalo, da je upravni postopek pred sodnikom za prekrške krepkeje varoval našo divjad, kot pa kazenski postopek pred rednimi sodišči. Niso nas toliko motile blage kazni, ki so bile v čl. 247 zagrožene za lovske tatove, bolj nas je bolelo, ker nismo uspeli, da bi preganjali zasačene tatove pred sodiščem zaradi preveč ozkih dejanskih stanjev, katere predvideva še sedaj veljavni kazenski zakon. Novo določilo čl. 247, ki se bo uporabljalo po novem letu tudi za dejanja storjena poprej, krepkeje ščiti divjad in v praksi ne bo toliko težav kot doslej. Zagrožene kazni so ostrejšje za vse dovršene lovske tatvine. V vseh primerih, kjer bo storilcu dokazano, da je ubil, ranil divjo žival, ali živo ujel, bo moči kaznovati storilca z zaporom do 1 leta. Če pa gre za veliko divjad pa z zaporom najmanj 3 mesece do 3 let. V bodoče bo kazniv tudi tisti, ki med varstveno dobo le lovi divjad.

Preden preidem na podrobnejšo razlago novega določila čl. 247, smatram za umestno, da ga v celoti navedem in s tem dam možnost sle-

hernemu bralcu, da moja izvajanja preveri. Novi čl. 247 se glasi:

1. Kdor lovi divjačino med varstveno dobo, se kaznuje z denarno kaznijo ali z zaporom do 6 mesecev.

2. Kdor neupravičeno lovi v tujem lovišču in ubije ali rani divjo žival ali jo ujame živo, se kaznuje z zaporom do 1 leta.

3. Če gre pri dejanju iz 2. odst. tega člena za veliko divjačino, se storilec kaznuje z zaporom najmanj 3 mesecev.

4. Kdor lovi redke ali zredčene vrste divjačine, katerih lov je prepovedan, kdor lovi brez posebnega dovoljenja divjačino določene vrste, za katero je potrebno tako dovoljenje, ali kdor lovi na način ali s sredstvi, s katerimi se divjačina množično pokončuje, se kaznuje z zaporom.

5. Ulovljena divjačina in sredstva za lov se smejo vzeti.

I. Prvi odstavek čuva divjad med varstveno dobo. Predmet, ki ga to določilo varuje, je zaščitena divjad, kajti le zaščitena divjad ima svojo varstveno dobo. Katero divjad štejemo za zaščiteno je določeno v republiškem zakonu o lovu (Ur. l. LRS 26/54). Sleherni lovec ima zaščiteno divjad iz praktičnih razlogov naštetu tudi v svoji lovski izkaznici. Po tem določilu tedaj niso predmet zaščite roparice in ujede.

Storilec dejanja iz 1. odst. je lahko vsaka kazensko odgovorna oseba. Storilec je lahko moški ali ženska, organiziran lovec ali nelovec, naš državljani ali tuj državljani. Da je dejanje dovršeno, zakon zahteva samo, da storilec divjad lovi. Kaj je razumeti pod pojmom »loviti«, kazenski zakonik ne določa. Kot pomagalo za razumevanje tega izraza nam lahko služi določilo čl. 24 sedaj veljavnega republiškega zakona o lovu. Poudarjam, da nam cit. čl. zakona služi le kot pomagalo, ker dvomim, da bi sodna praksa tolmačila pojem loviti tako široko. Iz jasnega določila kazenskega zakonika pa sledi, da se ne

zahteva, da mora storilec zaščiteni divjad tudi upleniti t. j., vloviti. S tem je tudi odpadla osnovna težava, ki smo jo vsi občutili. Dejanje je moči storiti v kateremkoli lovišču. Organiziran lovec ga lahko zagreši tudi v svojem družinskem lovišču. Sredstva za lov so lahko različna kot n. pr. puška, mreža, zanka, past itd., celo z golo roko je moči loviti.

II. Drugi odstavek čuva ne samo zaščiteni divjad, ampak divje živali nasploh, ne glede na varstveno dobo, tedaj tudi roparice in ujede. Sodni praksi je prepuščeno, kaj bo smatrala za divje živali. Ne dvomim pa, da je zakonodajalec mislil na vso divjad, katero naštevajo naši zakoni o lovu.

Storilec tega dejanja je lahko tudi vsaka kazensko odgovorna oseba kot pri dejanju iz 1. odst. z razliko, da organiziran lovec v lastnem družinskem lovišču tega dejanja ne more storiti. To izhaja iz določila »kdor neupravičeno lovi v tujem lovišču«.

Za dovršitev tega dejanja pa ne zadostuje, da storilec samo lovi v smislu kot je obrazloženo pod I. Zakon zahteva za to dejanje neupravičen lov na tujem lovišču ter izvesten uspeh neupravičenega lova, t. j., da ilegalen lovec ubije ali rani divjo žival ali jo ujame ne glede na to ali je to v varstveni ali v lovni dobi. To določilo je povsem novo. Menim, da ni potrebe posebej razlagati pojma »ubije, rani ali ujame«, ker so vsakemu razumljivi. Poudariti pa moram, da se sedaj ne zahteva, da si neupravičeni lovec ubito ali ujeto divjad prilasti, kot se je zahtevalo doslej. Storilec lahko lovi iz gole strasti in uplenjeno divjad enostavno pusti ležati. Za kazensko odgovornost zadostuje poleg drugih znakov golo dejstvo, da je divjad ubita, ranjena ali ujeta. Brž ko bo nezakonitemu lovcu dokazano, da je ubil, ranil ali ujel divjad, bo sojen po določilu tega odstavka.

III. V 3. odstavku je posebej zaščiteni velika divjad. Kaj je razumeti pod veliko divjadjo: Naš republiški zakon o lovu in tudi zvezni zakon nimata določil. Mislim pa, da je delitev divjadi v veliko in malo divjad med lovci tako jasna, da ne bo o tem spora, zlasti še ne, ker to ni naša domača posebnost, ampak poznajo to delitev vsi kulturni lovci. Kdor bo neupravičeno lovil na tujem lovišču veliko divjad in bo kak kos ubil, ranil ali ujel, bo pač strožje kaznovan. Računati mora z najnižjo kaznijo 3 mesecev zapora. Sicer je dopustno to zagroženo kazen ob posebnih olajšilnih okoliščinah omiliti, vendar bo pri lovskih tatovih težko najti take okoliščine. Problem bo pri mladoletnih storilcih, katerih za kazniva dejanja nezakonitega lova po novem kazenskem zakonu sploh ne bo moči kaznovati. Proti njim bo moči izreči le vzgojne ukrepe. Vsekakor pa je to novo določilo kot tako pozdraviti.

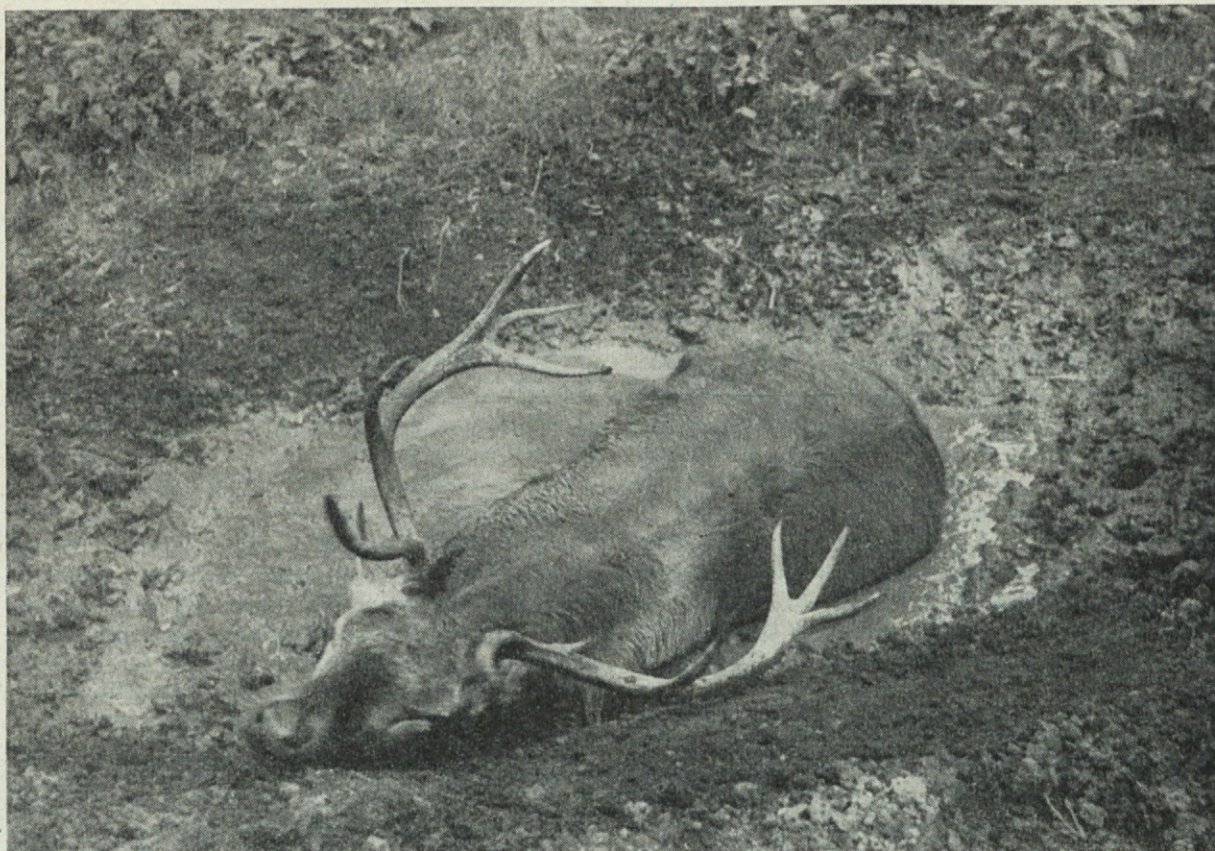
Uradni list rabi za lovski izraz divjad, izraz »divjačina«.

IV. Po 4. odstavku je zaščiteni redka ali zredčena divjad ter kulturni in pravični lov. Odprto je vprašanje, katero divjad je pri nas smatrati za redko. V vsakem konkretnem primeru bo posebej odločiti, ali gre za redko divjad. Mislim pa, da ne bo težav, ker je pri nas redka divjad vse leto zaščiteni in je za lov na to divjad potrbeno posebno dovoljenje, n. pr. medved, kozorog, muflon itd. Gotovo pa ni pod redko divjadjo razumeti fazanke, kure gozdnega jereba, kajti ni moči trditi, da je to redka divjad, čeprav je vse leto zaščiteni. Postavlja pa se vprašanje, če ne bi kljub temu lova na kuro velikega petelina, ruševca in gozdnega jereba ter fazanke spraviti pod to zakonito določilo. Za lov te vrste perjadi je namreč potrebno posebno dovoljenje — danes Državnega sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo. Če bi sodna praksa šla v drugo smer, nas ne sme motiti, ker bo moči storilca preganjati po 1. odstavku. Našteta perjad ima namreč vse leto varstveno dobo. Zato je lovцем vseeno, po katerem zakonom določilo preganjanja lovske tatove. Gre nam le zato, da je divjad primerno zaščiteni.

Rekli smo, da je po predpisu 4. odst. varovan tudi kulturni in pravični lov. Predvidena je kazen za onega, ki bi lovil na način ali s sredstvi, s katerimi se divjad množično pokončuje. V sodni praksi v Sloveniji ne poznam takega primera, vendar s tem ni rečeno, da življenje ne bo dalo takega nekulturnega početja. Utegnil bi kdo trditi, da je tak način lova nemogoč, oziroma da ni sredstev za množično pokončevanje divjadi. Temu pa ni tako. V glavah ljudi se marsikaj snuje in ni izključeno, da se eden ali drugi spomni na način lova ali na sredstva, s katerimi bo divjad množično pokončeval. Šel bi predač, če bi skonstruiral abstrakten primer, ker bi utegnil s tem idejno podpreti tiste, ki nagibajo k nehumanim lovskim početjem.

V. V zadnjem odstavku je rečeno, da se smejo odvzeti ulovljena divjad in sredstva za lov. Samo po sebi je razumljivo, da je moči odvzeti uplenjeno divjad in sredstva za lov le storilcu kaznivega dejanja nezakonitega lova. Odvzeti se smejo — ne pa morajo — ne glede na lastnino. Navedene predmete odvzame sodišče s sodbo brez odškodnine. Če so predmeti odvzeti poprej po varnostnih organih ali lovskemu čuvaju oziroma lovcu, to ni odvzem po tem zakonom določilo, ampak le začasno zavarovanje teh predmetov zaradi lažjega dokazovanja kaznivega dejanja.

Iz teh skromnih izvajanj lahko posnamemo, da je z novelo h kazenskemu zakonu naša divjad bolj zaščiteni, kot je bila doslej. Menim pa, da samo kazensko preganjanje nezakonitega lova ne bo odpravilo ilegalnih lovcev. Potrebna je tudi sistematska vzgoja zlasti naše mladine v ljubezni do narave, predvsem v ljubezni do divjadi.

Kaluženje je prijetno

Foto H. Robl

MISLI OKOLI LOVSKEGA IZPITA

Janez Gederer

Pri lovskih zvezah se navadno vrše letno dvakrat lovski izpiti za lovce, katerim lov ni poklic, pač pa šport in razvedrilo.

Mnogi mladi lovci imajo lovski izpit kot nepotreben prag za vstop v lovske vrste. Taki se spoznajo že na samem izpitu, ker ne obvladajo najosnovnejše naravoslovne snovi, ki jo mora poznati že šolar nižje osemletke. Navadno spregledamo to neznanje pri mladih lovcih, ki bi dejansko morali biti v tem temeljnem znanju doma. Vse polno izgovorov najdejo, le tega ne, da niso vzeli v roke nobene strokovne knjige in ne našega glasila. Ne le knjiga, tudi zanimanja nimajo, da bi se pri starejših lovcih kaj naučili.

Res je, da je eno leto ali dve premalo, da bi si mladi lovec mogel pridobiti potrebno znanje in lovske veščine. Tega od njega niti nihče ne pričakuje, še manj zahteva. Vendar vsakdo, ki hoče postati pravi lovec, predvsem lovec-športnik, mora lov v bistvu poznati že preden si nabavi puško in dela lovski izpit. Kdor pride v lovske vrste morda zato, ker se mu zdi, da bi mu pristojal lovski kraj in da bi si po-

stregel z divjačino, bo prej ali slej spoznal, da mu je lov bolj muka, kakor razvedrilo. Lahko pa tudi, da bo uvidel, da se mu lov »ne izplača«, ker pač ne bo mogel loviti po lastni zamisli in na svojo roko, zaradi lovske discipline v družinah, ki je ponajveč že na prav lepi višini. Nagnjenost do lova je človeku prirojena in lovska kri se ne da priučiti, temveč le poplemeniti. Lahko se priučim, da sem dober strelec. S tem pa še dolgo nisem dober lovec.

Lovski nagon opazimo že pri otroku. Taki otroci se kar sami pridružijo lovcem, ali skrito opazujejo potek lova ali se ponujajo za kako sodelovanje. Pa tudi sicer jih dobiš dostikrat v gozdu, kjer opazujejo živali in njih okolico. Ti vedo o navzočnosti in gibanju živali čisto več, kakor lovec. Taki bodo gotovo dobri lovci, ker jim bosta opazovanje narave in lov največji užitek in bodo kot lovci vsako prosto uro prebili v lovišču, v naravi. Da torej postanem res lovec, moram poznati dobro samega sebe in imeti pravo razumevanje in veliko ljubezen do živali in do narave sploh.

Izpraševalci na lovskih izpitih občutimo, kateri od kandidatov je res lovec, ki na lovu uživa in kateri je prišel med lovce iz kakršnegakoli nagiba, le iz lovskega ne. Pravi lovec se ne bo nikoli izgovarjal, četudi ne zna vsega, češ nisem utegnil, si ne morem zapomniti, nisem še dosti lovil in podobno. Jasno je, da vsega nihče ne ve, vendar nekdo pokaže za vprašanje in snov zanimanje in se trudi, da bo vprašanje razvozljaj in odgovoril, medtem, ko se drugi niti ne potruji in ne kaže zanimanja. Niti ni pravi izgovor: ne znam povedati. Vsakdo lahko pove kakor ve in zna. Od manj šolanih lovcev pač ne moremo zahtevati, da govore in se izražajo v slovstvenem jeziku. Za lovski izpit, kakor tudi za vse druge izpite je potrebno zgolj, da pridejo kandidati pripravljeni. Saj pravi lovec ne more biti nepripravljen. Če je pripravljen za lov, je tudi za izpit, saj na vsakem lovskem pohodu odgovarja na mnoga lovska vprašanja. Če je torej v njem lovska kri, bo v dveh letih prav gotovo našel toliko časa, da bo pogledal vsaj sliko v našem lovskem čtivu, kajti slika včasih celo jasneje nekaj pove kakor besedilo.

Posebno vprašanje na lovskih izpitih je izrazoslovje in lovska kinologija. Potrebno je, da opozorim na izrazoslovje. Res kar mučno je, ko slišiš v klenem našem jeziku spačene tujke, ki naši materinščini niso v čast. Tujke tudi prav nič ne pričajo o večjem znanju. Prav nepotrebno je uporabljati tuje izraze, n. pr. flento, patron, hilzna, šrot, jaga, trib, štant itd., ker imamo zanje lepe slovenske besede.

Enako tudi človeka-lovca kar zazebe, ko sliši: srnjaka je ubil ipd. Res je, da ga je ubil, toda lovec ne ubija, temveč strelja, uplenja. Ubija nekdo s kolom ali sekiro. Takih in podobnih primerov je ogromno in jih slišimo vsak dan, predvsem med mladimi lovci. Prav res zadnji čas je, da to nekulturno izražanje med lovci čimprej iztrebimo. To je predvsem naloga nas starejših lovcev in razumljivo tudi našega lovskega tiska. Naše glasilo naj večkrat objavi tak članek, ki bo povedal in tolmačil prave kulturne lovske izraze in pojme.*

Čudna in nezdrava pojmovanja o kinologiji psoslovju imajo nekateri mladi pripadniki — lovci. Po njihovem mnenju je psoslovje najtežji predmet pri izpitu. Če uspešno odbiješ tega, si že dober, pravijo. Odgovor, zakaj je tako, je

* Lovski slovar.

lahak. Mladi lovci namreč ne čutijo potrebe po psu: »Saj zajca sam najdem in ga ustrelim, drugi člani v družini imajo pse in jih priženejo na skupen lov; zato ga pa ne potrebujem. Na polju lovimo skupno in mi je pes le v napotje; pri lovu na srnjaka pa psa sploh ne potrebujem« in podobno. Mislim, da nam ti odgovori vse povedo. Na eni strani nezanimanje, ker še nikoli ni videl, niti užival lepega lova s psom ptičarjem, na jerebice, ali fazane. Ne zaveda se, da pes ni toliko važen pred strelom, kakor po strelu, kadar divjad obstrelim in se ta muči preden pogine. Po drugi plati pa je vzrok v tem, da v nekaterih lovskih družinah člani res nimajo psa za kaj rabiti, kakor je to zatrjeval nek član, ker ga mora imeti privezanega, sam s psom pa ne sme loviti, ker poslovnik predvideva le skupne love.

Eno kakor drugo je nepravilno in bo res potrebno, da se bodo naši lovci le vedno bolj nagibali k pravičnejšemu in lepšemu načinu lova s psom. Da bo to možno, je treba, da so vsi lovci res lovci in da se zavedajo potrebe po lovski disciplini, za katero so v veljavnem poslovniku sami glasovali. Drug važen pogoj pa je, pravilno izučiti psa, da moremo z njim pravilno lovcu popoln užitek in razvedrilo. Če pa hočem loviti. Lov s šolanim psom je šele lov, ki daje nekoga nekaj naučiti, moram najprej sam znati. Vidimo torej, da na izpitih predmet kinologija ni odveč in je popolnoma pravilno, da je v izpit vključena tudi lovska kinologija. Vprašanje na izpitih so dejansko vprašanja, ki se pojavljajo v praksi sleherni dan. Zato je pa potrebno nekoliko branja strokovnega slovstva in posvetovanja s starejšimi praktiki-lovci, ki vodijo in šolajo pse. Pri tem izpitu ni treba drugega, kot prebrati knjigo »Naši psi«. Če pa kandidati zamenjajo jerebje klice s piščalko za pse in barvarje s ptičarji, se pa resnost lova in lovca neha.

Končno bom rekel: člani, ki žele postati lovci, naj sami sebe dodobra izprašajo, da li imajo res v krvi zasnovo za lov in za naravo. Predhodno naj se seznani, predvsem mladi lovci, z naravo brez puške, na pogonih kot gonjači ali spremljevalci starejših lovcev. Ko bodo sebe, težave in naravo skušali spoznati, šele tedaj naj se odločijo. Tem prav gotovo lovski izpit ne bo nepotrebno zlo in muka in ga bodo tudi z lahkoto opravili.

PREDNAROČILA ZA

Lovski koledarček 1960

naj od svojih članov zbero lovske družine in jih do 1. novembra t. l. pošljejo neposredno LOVSKI ZVEZI SLOVENIJE

Nekaj prispevkov o bolezni zob pri naši divjadi

prof. dr. Jože Rant

V preteklem letu sem v »Lovcu« našim lov-
cem na kratko orisal razvoj zobovja srnjadi in
jelenjadi ter na kratko raztolmačil ali je mogoče
iz oblike zobovja dognati njihovo starost. Mar-
sikak lovec je že imel priložnost opazovati razne
bolezni na zobovju. Pri tej priliki bi opozoril
lovce, da pri uplenitvi divjadi ne gledajo samo
na trofejo ampak je pravilno, da pregledamo
vso žival, če ni imela kake bolezni ali če je
bolezen že prestala in na morebitne poškodbe.
Zato je dobro, da pogledamo tudi zobovje div-
jadi iz katerega lahko sklepamo na njeno pri-
bližno starost in pa tudi lahko doženemo kako
bolezen. Danes bi na kratko opisal samo dvoje
značilnih bolezni zob, ki sem in tja napadata zo-
bovje divjadi, zlasti srnjadi in jelenjadi. Na svoje
dognanja se bom opiral samo na bolezni zob, ki
so mi na voljo. V prvi vrsti bi se omejil na
obolenje zobnega organa, to je paradentozo ali
z našo besedo na majavost zob.

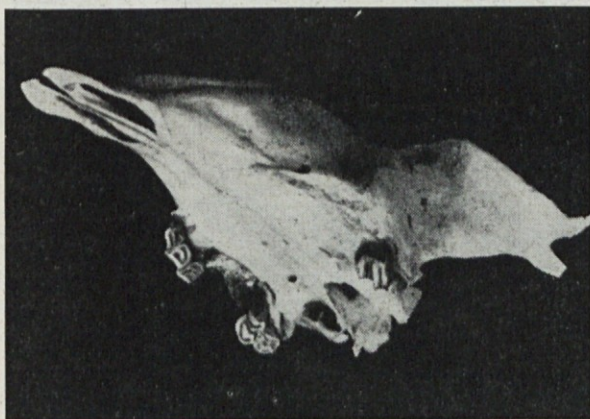
Paradentozo je po svoji naravi starostno
obolenje, ki se izraža v tem, da se v neki sta-
rosti pričnejo zdravi zobje majati in končno iz-
padejo. Zdravniki imenujejo to bolezen starostno
paradentozo ali s tujo besedo: starostno atrofijo
obzobnega organa.

V zobozdravstvu poznamo pa tudi paraden-
tozo, ki se pojavlja zelo zgodaj pri ljudeh,
čestokrat že okrog 20 leta starosti. Značilno za
civilizirane narode je, da se ta bolezen obzobnega
organa vedno bolj širi tako, da imajo pri ne-
katerih narodih mladi ljudje zaradi izpada zob,
umetno zobovje. Zgodnjemu pojavu paradentoze
pri civiliziranih narodih je poglaviten vzrok
neprava prehrana, zlasti pa nepravilno uživanje
hrane. Poleg teh dveh vzrokov so pa še mnogi
drugi, ki povzročajo prezgodnji izpad zob.

Kako pride pri divjadi do majavosti zob,
do paradentoze? Današnja divjad pri nas živi
še prav tako, kot je živela pred sto leti ali pred
več tisočletji. Njena hrana je ista in način uživ-
vanja hrane je isti kot je bil nekdaj. Zato tudi
ni pri divjadi tako pogostih obolenj za paraden-
tozo kot pri človeku. Vendar se pa dogodi pri
naši divjadi, da divjad zavoljo starostne para-
dentoze izhira in pogine. Posledica starostne
paradentoze je, da pri divjadi zobje polagoma
izpadejo, žival ne more več dobiti zadostne
hrane, je tudi ne more prežvečiti, česar posled-
ica je, da za lakoto pogine.

Tako vam lahko pokažem sliko zgornje
čeljusti gamsove koze, ki je obolela za starostno
paradentozo sl. št. 1. V čeljusti ima na eni strani
en ličnik in en kočnik, na levi strani pa samo en
kočnik. Značilno za to bolezen je tudi, da po-
lagoma izgine tudi koščeni nastavek v katerem
tičijo zobje. To je tudi na tej sliki zelo lepo
vidno. Imenovano kozo, katero je uplenil dr. P.
je bila v resnici zelo mršava. Komaj se je še
gibala in bi gotovo kmalu sama poginila. Stara
je bila ca 18 let.

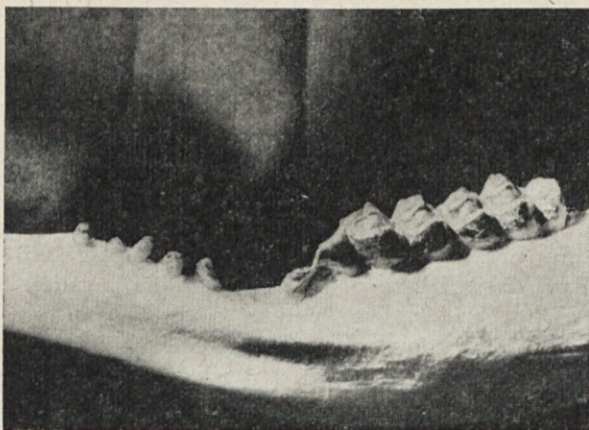
Na drugi sliki št. 2 vam pokažem delno
paradentozo na spodnji čeljusti jelena. Na sliki
se vidi gnitje kostnega nastavka okrog prvega
kočnika, ki se razširja na tretji ličnik in proti
drugemu kočniku. Korenine prvega kočnika so
že močno odkrite in zob se maje. Da je prišlo
do gnitja zobne kosti, je verjetno vzrok lokalno
vnetje ob zobu po kaki poškodbi. Rana se je
verjetno zagnojila in uničila delno obzobni kostni
nastavek. Pri lokalnih obolenjih zobnih tkiv, to
je obzobnega kostnega nastavka in obzobnih ve-
zivnih tkiv (paradencija), ki veže zobno kost je
značilno, da se obolenje širi vedno bolj na so-

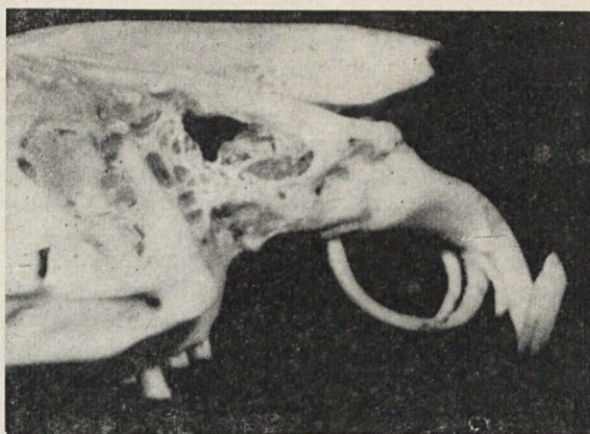
Slika 1

Slika 2

Slika 3

Slika 4

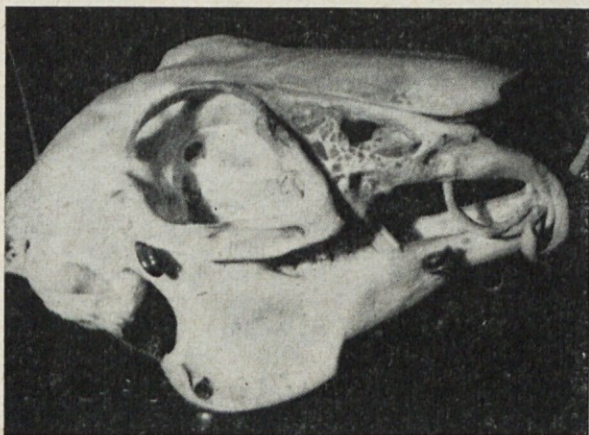
sednje zobe, ter ima za posledico majavost teh zob in njih izpad. Paradentozo najdemo večkrat pri stari divjadi kot pa pri mlajši, kjer najdemo paradentozo le kot posledico lokalnih vnetij pri zobeh, ki povzročajo majavost in izpad posameznih zob.

Kot 3. sliko vam pokažem levo spodnjo čeljust jelena, pri kateri so v kosti samo še korenine vseh treh ličnikov in en del prvega kočnika. Vprašanje je, ali so ličniki propadli z avoljo zobne gnilobe ali pa zaradi poškodbe. Verjetno je žival dobila strel v usta in je pri tem krogla odbila te zobe; sicer je imel ta jelen ostale zobe popolnoma zdrave. Uplenitelj pač ni polagal dosti pozornosti na morebitne brazgotine mehkih delov smrčka ali lica, kar bi verjetno pokazalo vzrok tem okvaram. Vsekakor je to zelo zanimiva slika.

Končno lahko še pokažem sliko, ki je zelo zanimiva in edinstvena zaradi nepravilne uporabe zobovja. (Sl. 4 in 5). Slika predstavlja zobovje zajca, kateremu sta prva zgornja in spodnja sekalca zrastle v prekomerno dolžino in se pri tem močno ukrivila tako, da so zgornji sekalci podobni oklu mamuta. Glodavcem kot

n. pr. zajcem, vevericam, podganam itd. sekalci zelo hitro rastejo, ker jih žival z glodanjem obrabi. Da glodavec izpolni svojo življenjsko nalogo, morajo sekalci, s katerimi glodajo in katere hitro obrabijo, hitro rasti. Ako jih žival z glodanjem nezadostno obrabi, tedaj zrastejo v prekomerno višino tako, da pogosto žival ne more več odpreti ust. Zajec na naši sliki ima zgornje sekalce dolge 5 cm in so zelo močno zakrivljeni, spodnje pa ca 4 cm in so bolj ravni. Verjetno ta zajec ni imel dosti priložnosti za glodanje in je bila s tem njegova hrana oziroma način preživljanja nepravilen. Tako mu ni bilo potrebno, da bi svoje sekalce zadostno obrabil. Bil pa je dobro rejen, saj je tehtal skoraj 5 kg. Ob tej priliki se lepo zahvalim tov. dr. Benigarju, ki mi je poklonil to zanimivo redkost.

V tem kratkem spisu sem hotel opozoriti lovce na neke zobne bolezni, ki jih najdemo pri divjadi. So redke, zato pa tembolj zanimive. Ponovno bi prosil vse tovariše lovce, da naj mi pošljejo vse zanimive bolezenske primere, ki jih najdejo na divjadi, da bi jih mogel primerno proučiti in bi s tem tudi obogatil našo lovsko znanost.

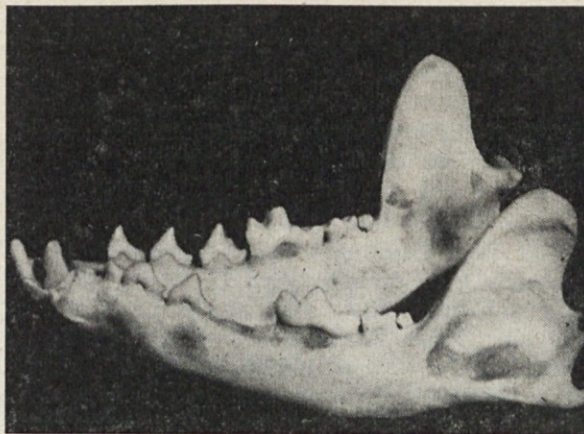

Slika 5

Slika 6

Da pa ne oboli na parodontozu samo divjad, ki se hrani z rastlinsko hrano, temveč tudi zveri — mesojedci, vam pokaže naslednja slika lobanje lisice. V levi zgornji čeljusti so izpadli trije ličniki. Na desni strani pa vsi stranski zobje razen prvega ličnika in zadnjega kočnika. V levi spodnji čeljusti pa zadnji ličnik. Zaradi te bolezni je na tem mestu izginil tudi v celoti koščen zobni nastavek v katerega so pritrjeni zobje. Uplenjena lisica je bila vsekakor stara, ker so sekalci že zelo obrušeni kakor tudi podočniki, posebno v spodnji čeljusti. Po ustnem izročilu tov. dr. Kalayaja iz Zagreba, ki mi je preskrbel to lobanjo, je bila lisica zelo podhranjena. Pri pomnjam, da opažamo pri živalih mesojedcih parodontozo le v visoki starosti in je parodontoz vsekakor pri njih redko obolenje.

Slika 7

LOVEC IN ROPARSKA DIVJAD

Po studiju A. W. Bobacka, A. S. Pirc

Narava ne pozna šabloniziranja, ker predstavlja harmonično celoto. Ravnovesje v gospodarstvu narave sloni na odnosu med živalstvom in rastlinstvom. Če je tako in nihče ne more trditi, da ni tako, potem ni dednega sovražnika, »roparic«, kakor jih zaslužni raziskovalec Brehm imenuje. Je pa še veliko lovcev, ki vidijo v roparski divjadi samo sovražnika svojih koristi, oziroma svoje koristne divjadi in ne priznajo ekoloških funkcij roparic. Zato ne bo odveč, če si problem roparske divjadi ogledamo iz bližine, tokrat z ekološkega stališča.

Brez dvoma je, da so, odkar obstoji življenje na zemlji, poleg rastlinojedih živali bile tudi mesojede, ki jih imenujemo roparice. Ni se pa zgodilo, da bi roparice neko vrsto živali, ki jim je služila za hrano, povsem iztrebile, kajti z iztrebljenjem svojega plena bi se same izročile gladovanju. Vemo tudi, da število roparic tam pojema, kjer pojema število njihovega plena. Če so nekatere vrste živali izumrle, se je to zgodilo, ker ali niso bile več sposobne za življenje zaradi spremembe življenjskih pogojev, ali pa, ker jih je človek iztrebil.

Francoski raziskovalec Buffon je v svoji knjigi »Histoire naturelle« pravilno ugotovil: »Človek umori več živali kot vse roparice na svetu.« V resnici je neka vrsta živali pred izumiranjem ne zaradi tega, ker so jo preganjale roparice, marveč — človek.

Pri ljudeh je znan pojav, da zadostuje še tako šibko utemeljen sum za obsodbo. To je bil primer zlasti pri roparicah skozi stoletja in je malone dovedel do popolnega iztrebljenja ro-

parske veledivjadi, ki je v gospodarstvu prirode vedno igrala pomembno vlogo in bi jo — po mnenju nekaterih zoologov — morala igrati tudi v kulturnem okolju. Lovec se je čutil po roparicah oškodovan, ker so mu plenile koristno divjad. Šved Fries je svojčas zapisal: »Skopost vara modrost.«

Vprašanje roparske divjadi je treba gledati s stališča živalstva. V ospredju stoji populacija, ne pa individij. Če pa uporabljamo pri gledanju na celotni problem izraz »dedni sovražnik«, ki izvira iz človeškega pojmovanja, vnašamo človeške vidike v celotno vprašanje. Tudi označba »sovražnik« že zadostuje in zato je znani lovski strokovnjak in pisatelj A. W. Boback mnenja, da bi bilo bolje, govoriti o »uničevalcu«, kar bi bilo tudi gospodarsko pravilneje. Roparska divjad vpliva na gostoto populacije v lovišču.

Poslušajmo Šveda Friesa, ki piše v svoji knjigi »Dežela bobrov«: »Namesto da bi se potrudili najti pravilno povezavo, iščemo »grešnega kozla« in ga lahkomišljeno žrtvujemo v prepričanju, da s tem preprečimo nesrečo. Če izumira divjad, potem ne pozabimo, da smo sami spremenili kakovost tal in jih osposobili za naše kmetijske namene, za poljsko in gozdno pernato divjad pa onеспособili. Namesto da bi priznali svojo napako, valimo krivdo na roparice, izključno nanje. Saj je resnica, da je roparicam poljska in gozdna perjad dobrodošel plen, če pa bi jih povsem iztrebili, kaj bi bila posledica? Voluharji in poljske miši, ki jih držijo v znosni meri razne roparice, od ujed do podlasice in lisice, bi se prekomerno namnožile in povzročile

veliko večjo škodo kakor sicer. Saj zdravimo razmere na vse mogoče načine, glavni razlogi težav v državah z intenzivnim gospodarstvom pa ostanejo. Vodno gospodarstvo, ki se trudi izboljšati življenjske pogoje človeka, jih poslabšuje za druga bitja. Mišljene so melioracije in drugi podobni splošnokoristni ukrepi.

Osnovno za ves problem roparske divjadi je, da razčistimo ekološke funkcije roparic v celotnem gospodarstvu prirode. Vrsta raziskovanj nam predločuje take funkcije: Švedski raziskovalec Fries pravi glede odnosa belk do polarnih lisic: »Ne pozabimo, da je bilo takrat, ko si se na vsakem koraku srečal s polarno lisico, belk v izobilju. S tem, da neusmiljeno preganjamo polarne lisice, ne bomo izboljšali staleža belk. Isto lahko trdimo glede odnosa planinskega orla do divjih gozdnih kur; možno je, da ponekod primanjkuje gozdnih kur zaradi orlove intervencije, morda zato, ker ni druge hrane dovolj. Tudi velika uharica s težavo najde dovolj plena in je zato redka v mnogih krajih Evrope.«

Razlaganja Friesa še daleč niso dokazi, zato poslušajmo še druge raziskovalce: Šved Rudebeck je dokazal, da vršijo ujede izrazito funkcijo selekcije, ker plenijo predvsem bolno slabotno divjad. Pred njim so še drugi raziskovalci, kakor Altum, Thienemann in drugi opozorili na to. Navesti jih po vrsti, bi prekoračilo okvir tega članka. Raziskovanja prof. Brülla na jerebicah kažejo, da upleni kragulj spomladi največ jerebičjih samcev. Nadštevilni jerebičji petelini škodijo tako pri jerebicah kakor pri ostali perjadi mirnemu razmnoževanju, ker motijo valeče samice s svojim vsiljevanjem v toliki meri, da nekatere valeče samice zapuste gnezda. Ujede vrše v tem primeru ugodno funkcijo v korist celotne populacije jerebič, ki ji je pač treba žrtvovati nekoliko samcev. Enako je pri gozdnem jerebu. Ne smemo spregledati, da je v srednjeevropskih loviščih z dobrim staležem navadno precej lisic in da je kljub temu gozdnih jerebov dovolj. Če bi bila lisica »dedni sovražnik« gozdne jereba, bi ga že zdavnaj iztrebila. Priznati pa je treba, da je iztrebljenje posamezne vrste lokalno možno, kar so na primer ugotovili pri malem skoviku, ki ga kuna zlatica kmalu uniči, če se je nemoteno razmnožila.

Kot največji sovražnik divjadi velja povsod volk. Lovci ga ne trpe v svojih loviščih in ga brezobzirno preganjajo, zlasti v kulturnih področjih. To je povsem razumljivo. Kljub temu volk ni samo škodljivec, kakor ga ljudje na splošno ocenijo. Njegov funkcionalni pomen kaže najbolj jasno karelijski izrek: »Tam, kjer volk hodi, raste gozd.« To pa pomeni, da skrbi volk za primerno razredčitev živali, ki so njegov plen in bi mogle škodovati obnovitvi gozda. Razen tega skrbi volk za nenehno vznemirjanje divjadi

in s tem zopet koristi gozdu. Ta volkova dejavnost seveda ne ugaja lovcu, ki hoče svoji divjadi prihraniti vsako vznemirjanje. Toda tudi za razvoj živalske vrste, ki jo pleni volk, je njegova navzočnost koristna. To je dokazal raziskovalec Murie na volkovih Mount Mac Kinleya. Med tamošnjimi divjimi ovcami ugrabijo volkovi le najslabše živali. Murie prihaja do zaključka, da je selekcijska funkcija volkov pri divjih ovcah tega področja ugodna in da je volk pod tistimi pogoji najboljši gojitelj. To velja naravno samo za vrsto, ne pa za posamezno žival. Zanimivo je v tej zvezi tudi poročilo gozdarja Schwenda iz Karpatov, ki pravi, da je tam, kjer je volk pogost, največ gozdne perjadi. Schwend razlaga to s tem, da volk uničuje roparje gnezda, jazbeca, lisice itd. in ne kaže veliko zanimanja za perjad. Tudi divjih prašičev je malo, kjer je več volkov.

F. K. Werner je uspel dokazati, da upleni ris v prvi vrsti le bolno, degenerirano srnjad, ker je manj previdna. Človek je vedno ne spozna kot bolno, da bi jo sam izločil. V Afriki so se glede leoparda prepričali, da je za redčenje pavijanov in divjih prašičev nepogrešljiv. Zato je bilo na neki konferenci v britanski vzhodni Afriki odločeno, zaščititi to veliko mačko in jo ohraniti v znosnem številu v interesu kmetijstva, ki ga ogrožajo črede pavijanov in divjih prašičev. Primerno število vider ugodno vpliva na selekcijo ribjega staleža. Ni menda neupravičena trditev, da je širjenje gamsjih garij posledica pojemanja staleža planinskega orla, itd.

Raziskovalec Scott je dolga leta preučeval življenje lisic v državi Iowa v ZDA. Njegova raziskovanja so dognala, da se lisica prilagodi vrsti plena, ki ga je ob določenem času največ. Brž ko se take živali pojavijo, jih skoro izključno lovi ne glede na to, da so ji miši ljubša hrana. Scott je ugotovil, da se lisici posreči zdesetkati posamezne vrste, s tem pa raste sposobnost preživetih, da se izognejo preganjalcem.

S to ugotovitvijo smo načeli vprašanje, o katerem je šele malo znanega, kako namreč reagira preganjana žival na roparice. Werner je že pri svojih raziskovanjih opozoril na to, da se srnjad laže zavaruje pred sovražniki, ker ima ostra čutila in hitre noge. O gozdnih kurah trdijo, da širijo med valitvijo manj daha itd. Sovjetski raziskovalec Hilmi opozarja, da reagirajo živali na vse vtise, ki jih dosežejo (vonj, šum itd.), ker je to življenjske važnosti za njihovo ohranitev in za iskanje hrane. Med drugim pravi: »Analiza medsebojnih odnosov med živaljo in dotekajočimi informacijami iz njene okolice (vonj, šum itd.) je med najvažnejšimi problemi živalske ekologije, vendar pa se dokončno raziskovanje tega problema še ni pričelo.

Dragoceni so rezultati raziskovanj Erringtona glede vprašanja: roparice — stalna divjad

v Ameriki. Errington je ugotovil naslednja načela:

1. Vsaka živalska vrsta prilagodi svoje obnašanje nevarnosti po določenih roparicah.

2. Skoraj v vseh primerih nastopi t. im. »izravnanje faktorjev«.

3. Načrtni množični odstrel roparske divjadi ima v začetku za posledico naraščanje staleža ostale divjadi, pozneje pa se zaradi pomanjkanja »sanitetne policije« pojavi povečana umrljivost zaradi kužnih bolezni.

4. Malone vse vrste divjadi imajo v svojem razvoju 6 do 10-letni cikel, v katerem se stalež dviga in pada, pri čemer nastanejo periodična nihanja zavoljo sodelovanja raznih faktorjev.

5. Izgube zaradi roparic se pri stalni divjadi hitreje izravnavajo kot pri klatečih se vrstah.

6. Divjad, ki živi v čredah, doživlja sorazmerno večje izgube kot samotarske vrste.

7. Vse vrste divjadi so s početka napram novim vrstam roparic veliko bolj nebogljene kot nasproti »starim znancem«. Jasen dokaz za to trditev je naselitev t. im. kunjih psov (Marder-Hund) v Sovjetski zvezi, ki po poročilih sovjetskih zoologov desetkajo zlasti gozdno perjad, medtem ko jo domače roparice niso v občutni meri uničevale.

8. Skoraj pri vseh vrstah divjadi sta človek in canidi največji škodljivci, pri čemer se take izgube ne izravnavajo vedno po drugih faktorjih.

9. Dotok novih vrst roparic je zelo redko vzrok bistvenemu pojemanju in trajnemu naza-dovanju posameznih vrst ostale divjadi.

Tem devetim točkam Erringtona bi mogli dodati deseto in sicer, da rabijo roparice veliko obsežnejša področja kot ostala divjad. Roparice morajo kot samohranilci često razpolagati z velikimi čredami živali, katere plenijo, da bi mogle od njih živeti, ne da bi jih premočno zdesetkale.

Iz gornjega vidimo, da nam dajejo novejša raziskovanja na ekološki podlagi o roparskih dlakarjih in ujedah bistveno drugo sliko, ki nam pravi, da niti dlakaste roparice niti ujede niso »dedni sovražniki« svojega plena, marveč morajo izpolnjevati važno nalogo, ki tudi za njihov plen ni brez pomena.

Drugo vprašanje je lov na roparice v urejenih loviščih. Obravnavali ga bomo na kratko. V industrijsko močno razvitih deželah so izravnalni faktorji za današnje roparice, lisice, jazbeca itd. že iztrebljeni, na njihovo mesto pa so stopile nevarne kužne bolezni, steklina, garje ipd., ki stalež manjšajo, pa tudi človeka ogrožajo. Danes je stanje takšno, da mora človek loviti lisico, vendar pa ne z namenom, da jo iztrebi. Staro gojitveno pravilo pravi, da je treba lovu na roparice in škodljivce posvetiti toliko časa kot lovu na ostalo divjad. Lahko pa trdimo brez pretiravanja, da je to sorazmerno danes zelo redko, kajti sicer bi na primer v loviščih Nemške demokratične republike ne bilo toliko stekline, garij in drugih živalskih kužnih bolezni pri roparicah. Tudi lovec danes nima mnogo časa, če mu plen ne nadomesti izgube na pr. v obliki dragocenega kuninega kožuha. Z iztrebljenjem kune pa je izločen še eden regulativnih faktorjev za ujede in vrane, katerih gnezda kuna često izropa.

Bistveno je, da se stalež roparic spravi s staležem ostale divjadi v pravilno razmerje. To moremo doseči le s primernim odlovom roparske divjadi. S tem smo obenem zmanjšali nevarnost širjenja kužnih bolezni pri roparicah. Pri normalnem staležu koristne divjadi je škoda po roparicah praktično brez pomena, če je stalež roparske divjadi v pravilnem razmerju s staležem ostale divjadi. V tem primeru pa morejo roparice tudi v kulturni deželi še vedno vršiti življenjsko važne funkcije.

Foto Rajko Marenčič

ŠE NEKAJ O ODNOSU DO TROFEJE

Peter Rihtar

Glede priprave trofeje, oziroma odnosa do trofeje, bi uvrstil lovce v dve skupini. Prvi, ki pripravijo trofejo nepravilno, morda ne ravno malomarno, je vzrok v tem, da jim manjka za to potrebno znanje. Znanje, ki je lovcem za to potrebno, lahko dobimo v lovski literaturi. A, rekel bi, da si nekateri tega ne znajo pravilno tolmačiti, zlasti ne pri pripravi trofeje, ker morda slabo razumejo pisano besedo. V tem primeru bi bila dolžnost lovskih tovarišev, ki so v pripravi trofeje popolnoma vešči, da take ljudi temeljito pouče. Najbolje, da jim to praktično pokažejo. Vem za primer, da sem mladega lovca, ki je uplenil svojega prvega srnjaka ter si želel, da bi si svojo prvo trofejo lepo pripravil, o tem

literaturi, če jo sploh imajo. Glavno lovsko glasilo »Lovec« pa kvečjemu prelistajo, da pregledajo slike. Besedilo jih ponajveč ne zanima in čez teden dni še ta edini list raztrgajo otroci.

Taki lovci ob uplenitvi divjadi uporabljajo ne vem kakšne neumnostne izraze, divjad mečejo sem in tja, jo vlačijo, kakor mrhovino, stopajo čez njo in podobno. Najhuje je v primeru, če streljana divjad ni takoj mrtva. Namesto da bi jo naglo na pravilen lovski način umirili, jo puste v smrtnih mukah umirati, pri čemer se z zverinskim užitkom naslanjajo. Tako strahotno doživetje se človeku, ki ima pravilen odnos do narave in divjadi, stori milo, da z bolestjo in gnevom v srcu gleda na vse to. Tak streljač smrtno greši zoper temelje lovske etike in človeške kulture. Tak odnos do divjadi omadežuje lik slovenskega lovca in lovca sploh ter skruni naravo.

Veliko sem že slišal ljudi, ki so rekli: »Kaj knjiga, knjiga pač piše, ker že nekaj morajo pisati.« Dragi lovski tovariš, ni tako. Resda knjiga ni vse, potrebna je tudi praksa, a prvi napotek v to je pa le knjiga, ki je nepogrešljiv vcdnik in prijatelj v življenju. Zavedajmo se, da jo je pisal gotovo človek, oborožen z bogatimi lastnimi izkušnjami in izkušnjami drugih vzornih ljudi. Za sebe lahko danes trdim, ko se ozrem na uplenjene trofeje srnjakov, da je bila le knjiga tista učiteljica, ki me je pri pripravi trofeje peljala do zaželenega uspeha. Ko sem pred leti stopil v krog zelene bratovščine, nisem ob uplenitvi prvega srnjaka imel za pripravo rogovja potrebnega znanja, knjige, ki bi o tem pisala, pa tudi ne. Ko pa je izšla vsebinsko bogata knjiga »Naš lov« I. in II. del, sem to potrebno znanje dobil. Uplenjene trofeje so dobivale iz leta v leto lepšo obliko. In danes mi je posebno veselje, če morem pravilno in lepo pripraviti trofejo, čeravno rogovje samo ni najlepše. Trofejo pripravljam na način, kakor piše v knjigi. Z vodikovim prekisom (H_2O_2) ne mažem, ker ga navadno nimam pri roki, pač pa dodam pri kuhanju malo sode in če sonce dobro pripeka, ko denem trofejo sušiti, je čelnica navadno lepo bela.

Toliko glede tega, da bi si večji lovski tovariši šteli v dolžnost, da poučijo zlasti mlajše lovce, da bi si trofejo kot svetel spomin kar najlepše pripravili. Teh dolžnost pa je, da tudi sami stopijo do lovskih veščakov. Zraven pa naj ne pozabijo naših lepih lovskih knjig.

Vsem pa, ki bi se tega ne hoteli naučiti, naj se zapro vrata v hišo naše lovske organizacije.

Foto Rajko Marenčič

podrobno poučil. Pa me je malo napak razumel ter je pri okuhavanju lobanje uporabil namesto ščepec pralne sode, jedilno sodo. Seveda je bila kost tudi temu primerno rumena, namesto snežno bela. Na trofejah, poslanih na ocenitev, se že vidi, kdo to zna in kdo ne.

V drugo skupino pa bi uvrstil ljudi, ki jim ni mar do lepe priprave, ali pa jim je trofeja, ko so uplenili srnjaka, deveta briga. Rogovje odžagajo, včasih morda res še tisti dan, ga malo okuhajo, na hitro ostrgajo kožo in meso tako, da ostane še kar precej na lobanji ter ga vržejo na omaro ali na podstrešje med ostalo ropotijo. V največ primerih pa okuhajo šele, ko so klicani, da oddajo trofejo na ocenitev. Prepričan sem, da taki »lovci« le malo ali nič ne posegajo po lovski

Lovska literatura

Ludvik Činč

Nedvomno so vsi mali narodi v velikih težkočah glede izdajanja literature. Založniški stroški so tako veliki, da jih majhna naklada nikakor ne krije. In tako pride na knjižni trg le tisto delo, za katero je mogoče predvideti, da bo naklada pretežno prodana in bo krila vsaj založniške stroške.

Tako težavo imamo tudi Slovenci. Če izdamo v 5000 izvodih klasično leposlovno delo, bomo lahko še pet desetletij po izidu premetavali neprodane izvode po zaprašenih policah, kljub temu, da pride v tem primeru en izvod na približno tri sto Slovencev. Še večja težava je z lovsko literaturo, ker nas je lovcev malo in bi bila naklada majhna. Toda morali bomo tudi to težavo slej ko prej premagati. Pohvale vreden je predlog tov. Ludvika Mariča, ko se zavzema v 4. številki »Lovca« za izdajo knjige za šolanje lovskih psov. Da je ta knjiga nujno potrebna, so nam dokaz tekme psov, na katere pridejo psi slabo ali sploh nepripravljeni, ker jih vodniki niso znali pripraviti. O šolanju psov je reš že nekaj napisanega, toda to je nepopolno in tako raztreseno, da si marsikdo tega ne more zbrati. Da bi se dalo tudi tu nekaj ukreniti, ni dvoma. Morda bi bilo mogoče izvesti tale predlog: Pri Republiški lovski zvezi Slovenije bi se naj ustanovila posebna komisija, ki bi izdelala program lovske literature, katero bi izdajala posebna knjižnica. Ta knjižnica bi se lahko imenovala »Lovska knjiga«, ali »Lovski dom« ali kaj

podobnega. Knjižnica bi izdala letno po eno delo, ki bi ga morale obvezno kupiti knjižnice Lovske zveze Slovenije in okrajne lovske zveze, družinske knjižnice in vsak lovec. Tako bi bila naklada dovolj velika, da bi se zagotovila finančna sredstva za nemoteno poslovanje knjižnice. Res je, da bi se s tem povečali finančni izdatki posameznega lovca in bi se tako lovski šport zopet za nekaj stotakov podražil. Toda nemogoče si je predstavljati lovca, ki se nenehno ne izpopolnjuje. Ob sami reviji »Lovec« je to nemogoče, saj »Lovec« ne more temeljito obdelati nekega problema, ker bi morala nadaljevanja izhajati nekaj let. S tem bi se snov tako razbila, da bi jo le redki imeli v celoti. Saj je znano, da je malo tovarišev, ki »Lovca« hranijo, še manj pa, ki ga po letnikih vežejo. Teh dvoje, troje stotakov, ki bi jih izdal posameznik letno za eno knjigo, ne bi tako hudo bremenilo njegovega življenjskega standarda. Končno pa je lahko lovec tisti, ki se zna podvreči zahtevam in načelom lovstva in te tudi čustveno izvaja, ne pa tisti, ki ima veselje do streljanja in ubijanja, vse drugo pa mu je deveta briga.

S sistematičnim izdajanjem lovske literature, bi se po nekaj letih ustvarile družinske knjižnice, prav tako pa bi si ustvarili lovci v svojem lovskem kotičku lastno knjižnico, ki bi jim služila za izpopolnjevanje lovske izobrazbe.

Zelo bi me veselilo, če bi se k temu problemu oglasili tudi drugi lovci.

Rdeča jerebica

Dr. Fran Brumen

Zaradi pomanjkljivosti nam dostopnih virov, zgodovina rdeče jerebice ni dovolj izčrpna. Mnoge zamenjave z dokaj številnimi in zelo podobnimi njenimi sorodniki so nejasnost večale in delno tudi povzročale. Šele v drugi polovici XVIII. stoletja, ko so na Britanskem otočju naselili to lepo kokoško v večji množini, so bile njene značilnosti dokončno ostreje določene.

Rdeča jerebica (Caccabis — oziroma Perdix rufa, ali rubra, ali rufidorsalis — oz. Tetrao rufus, kakor jo znanstveno imenujejo) prebiva predvsem na jugozahodu Evrope. Njena prava domovina se razteza od južne Francije preko Španije in Portugalske na otočje Madeira in Azore. Po drugem otočju s podobno klimo je že bolj redka. Nekaj redkeje je naseljena po Apeninskem polotoku, medtem ko je vzhodneje skoro ni več najti. Tod jo je nadomestila naša kamenarka-kotorna. Omenjena naselitev na Angleškem otočju je tako dobro uspela, da je bila nekaj časa celo številnejša od navadne naše sive jerebice. Posebno bogato se je razplodila po vzhodnih pokrajinah Anglije. To dejstvo nam daje pobudo, da poskusimo tudi mi.

Rdečo jerebico prištevamo med najlepše divje kure. Njena glavna značilnost po barvi je prevladujoč rdečkast ton na hrbtni strani. Svetel, skoraj popolnoma bel podbradek, ki sega pod očesom od kljuna nazaj ravno tako daleč kot navspred, je navzdol polkrožno po črnem pasu ostro omejen. Iz zadnjega zgornjega kvadranta očesa se liki lunin zadnji krajec boči bel pramen kot nekak obrvni lok, ki presega oko skoraj do vratu. Med ta dva bela pasova je zajeto živo, svetlorjavo oko, ki je obdano z opekasto rdečim obročkom. Kratek, navzdol prišiljen kljun je krvavordeč. Sivkasto teme prehaja v rdečkast odtenek, ki na zatilju dosega najizrazitejšo rjastordečo barvo. Prsi in sprednji del trebuha pokriva pepelasta sivina s prehodom v rjavo. Spodnji del trebuha je glinastorumene barve, ki se preliva tudi na spodnja peresa želvastelega repa. Najdaljša peresa lopatastih peruti so preko osnovne svetloperelaste sivine preprežena s petimi navzdol konkavnimi svetlokostanjevo rjavimi obročastimi progami, ki jih vmes ležeči vzporodni temni pasovi ostro odražajo. Noge so karminardeče s temnejšimi krempljci. Samica se razlikuje od samca zgolj po komaj opazno manjši rasti in pomanjkanju ostrogasto bradavičastih narastkov na zadnji strani noge. Rdeča jerebica je videti nekaj večja od naše predvsem zaradi daljšega repa. Ostro se loči tudi po obliki telesa, ki ga navzgor omejujeta dva simetrična, po velikosti zelo različna, želvasto vzbočena polkroga-konturi elegantne glave in trupa. Dolžina telesa je 28 cm (ca. 2—3 cm daljša od navadne jerebice), kreljuti pa imajo največji razpetini ca. 52 cm širine.

Gričevnat svet z mešanimi kulturami, kjer se menjavajo oranice s trtnimi nasadi in so vmes vrinjene zelene planjave nekonsnih steljnikov, ali pašnikov, poraslih z dišečimi grmički divjega timijana, travniške kadulje in rožmarina z razsejanimi skalami, ki v poletni vročini ob petju čričkov pozno v mrak izžarevajo vsrkano toploto, je najljubša domovina rdečke. Tudi ona se strnjenemu gozdu izogiblje. Stepna trava in vedno zeleni grmiči pritlikavih smrek so ji ljubo domovanje.

Rdečka je ptica-stalnica z dokaj določenim in ne preveč razsežnim domovanjem. Njen tek je znatno hitrejši in okretnější od naše jerebice. Tudi

plezanje po gladkih skalinah je ne utruja. Vse za navadno življenje potrebno premikanje opravlja urno tekajoč po tleh, ko se bežno pokaže na planem in že zopet bliskovito izgine v podrasti. Brez izdatnega plašila se le redko poslužuje peruti. Vzleti bliskoviteje, vzpon je bolj strm in let je znatno hitrejši od domače jerebice. Hitro dosega največjo brzino in se fazanu podobno spušča v polzeč let, ko brez utripa s kreljutmi kot puščica reže skozi zrak. Njen vzlet in let sta elegantnejša in ne povzročata toliko trušča. Značilno je tudi strmoglavo spuščanje, ki ga pri domači jerebici ne opazujemo. Večerni pohodi in jutranja paša, kakor tudi mnogotere druge lastnosti so skupne z domačo jerebico. Podnevi, posebno ob vročem času rada prečmi v skritem zatišju. Ustrašena se hitro prične pomikati vstran od plašila; dolgo bežeč po tleh se le v skrajni sili dvigne v zrak.

Za lov značilna in pomembna razlika od navadne jerebice je, da ne vzleta na daljavo, marveč se skoraj praviloma dviga tako rekoč izpod nog v strelni daljavi. Druga taka značilnost je, da se liki fazan — toda ne zgolj iz nevarnosti, useda na drevo, če je le prikladne oblike in razdalje.

Tudi rdeče jerebice prežive večino leta v kith. Več rodov se združuje v večjo skupnost, ki le malokdaj zapuška rodno rastišče za dalj časa. Večjih napajališč ne pogreša, sočna paša, ob jutrih orošena trava ji zadošča. S prvim jutranjim svitom se družina prebuja in bolj igraje kot hrano iščo teka naokrog. Sončna bleščoba jih zopet umiri, večerni zaton pa znova poživlji.

—o—

Že februarja se rdeče jerebice spare in zapuste kito, v kateri preostanejo nazadnje le posamezni pripadniki previšnega spola, ki še nekaj časa blodeč tavajo naokoli, dokler ne najdejo življenjskega druga. Mimogrede bi pripomnil, da je to dejstvo biološko gledano važno, ker pomeni s tako nastalim križanjem posameznih roditeljev iz tujerodnih družin, nekako nujno naravno relativno osvežitev krvi, kar delno preprečuje dedno degeneracijo vsaj v običnejši meri.

V času paritve se oglašajo petelinčki podobno domačim jerebičem, le da je klic manj jasen in bolj vsiljajoč »tšerek-tšerek«. Brata Brehma ga ponazorjeta s »taktakerak«, oziroma »kerekekek«. V tem času se odigravajo viteški boji med snubci za družice. To priložnost posebno v Španiji uporabljajo za lov petelinčkov. Čas gnezdenja in višek paritve se kot pri ostali perjadi menja z zemljepisno širino: na skrajnem španskem jugu v začetku marca, na angleškem otočju sredi aprila. Valeče jerebice so res prave samice, ker se petelinčki ne brigajo nič več zanje. Samci trubadurijo okrog, pri čemer jih mnogo nesrečno konča.

Gnezdo je podobno zgrajeno kot pri domači jerebici. Na primerno zbrani suhi zemlji, med bujno ozimino, ali podobnim gostim posevkom si naredi majhno vdolbinico. Rada gnezdi tudi v goricah. Na kraškem svetu pa najraje pod grmom duhtečega rožmarina ali divjega timijana, kakor kotorna. Samica znese 12 do 16 jajčec, velikosti 4:3 cm, rjastorumene osnovne barve z gostimi večjimi in manjšimi rjavimi pegami. Jajčeca se po velikosti in obliki ločijo od onih sive jerebice in so bolj topo zaokrožena, z močno lesketajočo se lupino.

Tudi rdečkini keščki urno tekajo naokoli, brž ko se izležejo. Mati jih previdno vodi, skrbno čuva

in bojevito brani. Že nekaj dni po izvalitvi skušajo vzletati, hitro rastejo in se debele, da so v treh tednih že zajetne in spretno ptice, ki so v 4–5 tednih popolnoma godne. Prva hrana kebkov so predvsem ličinke poljskega mrčesa in zajedavcev, njih hrošči in črvi, nekaj pozneje še drobno semenje. Odrasle se hranijo večinoma z drobnim semenjem, sočno travo, ličinkami in izbranim mrčesom.

—o—

V glavnem poznamo dva načina lova na rdeče jerebice. Prvi je lov z vabo v času paritve in traja nekako 14 dni. V tem času sta znani dve vrsti lova. Ob začetku paritve, ki bi pri nas bila verjetno v prvi polovici aprila, uporabljajo Španci kot vabo samce, zaprte v posebnih zvončasto spletenih kletkah, v katerih jih negujejo in nosijo tudi s seboj na lov. Na primerno izbranim mestu med letom ugotovljenega rastišča postavijo na vzvišeno podlago kletko, ki mora biti do pričetka lova pokrita s posebno zaščitno obarvano prevleko. V oddaljenosti 10 do 15 korakov je treba poiskati ali pa napraviti približno meter visoko kritje, za katerim se krije lovec. Kot kritje je uporabno grmičje; na golem svetu Krasa pa kamnite varovalne stene. Ko kletko previdno odkrijejo, se kaj kmalu prične oglašati petelinčkov »taktak...« Ta klic deluje kot ljubezenski napjev na samice in kot vzpodbuda na viteški boj za samce. Že po nekaj minutah prilete posamezne neveste, ki se spuščajo v neposredno bližino in postanejo tako lahek plen puške. Priletavajo tudi samci na viteški boj, vendar jih tedaj ni mogoče odbirati. Ta način lova je škodljiv iz dveh ozirov, ker se dogaja v času, ko bi moral vladati lovopust in ker v prvem delu paritvene dobe priletavata oba spola. Iz navedenih razlogov je prepovedan, vendar ga vročerkvni Španci kljub temu v veliki meri divje izvajajo in tako ob nepravem času občutno redčijo vrste teh zanimivih ptic.

Drug način, ali bolje druga faza istega načina se vrši ob koncu paritvene vzburkanosti. Ta lov bi mi imenovali gojitveni selektivni odstrel samecev. V tem času je za vabo v enaki kletki zaprta samica. Izvaja se po istem načinu. Tak lov je nad vse lep in zanimiv. V svojem bistvu je podoben — če je primerjava umestna — lovu na ruševca. Valečim samicam nezvesti petelinčki, ki še niso izpeli svoje ljubezni do zmogljivosti in predvsem ljubezni žejni trubadurji, ki so ostali brez družic, se v čarobnem razpoloženju nasršenih peres na glavi in tilniku spuščajo na prizorišče in s povešenimi perutmi puhaajo »vozijo po puranje kočijo«, pri čemer izvajajo ljubke plesse. Tak odstrel samecev bi bil oblastveno časovno in številčno urejen in bi trajal vse dotlej, dokler bi se rdeče jerebice preveč ne razmnožile.

S takim lovom bi lahko odlovili, kakor pri fazanih, odvišne petelinčke. Za naše razmere bi nam tak lov izpolnil dolgočasno praznino aprilskega nižinskega lovopusta. Ne samo da bi tako odlovili zgolj samce, celo izbirali bi lahko slabotnejše med njimi. Oni, ki ostanejo nesparjeni in v ljubezenskem boju odrinjeni, so itak slabiši.

Če in ko bi se rdeče jerebice razmnožile tako, kot so se po umetni naselitvi na angleškem otočju, bi lahko pričeli lov s pticarji, kakor na navadne jerebice. To bi imelo zopet dvojno prednost. Rdeče jerebice namreč najraje nasele tiste predele, ki so za navadne jerebice prepusti. In lov nanje bi bil zaradi hitrejša rasti tudi nekaj zgodnejši. Poleg tega bi bil zavoljo hitrejšega leta in možnosti večjega približanja, posebno pa zavoljo bolj strmega vzleta in spuščanja, športno zanimivejši, popolnejši.

Za vabo odlovljene ptice bi negovali v posebnih voljerah. Primerno negovane ostajajo uporabne

več let. Odlovili bi jih na način, kakor odlovimo domače jerebice oziroma fazane; ali pa celo na primitiven način, kakor v Španiji, kjer jih brzonogi Španec podi tako dolgo, da se kita dvigne tri do štirikrat. Zatem ne vzlete več, marveč se potuhnejo in na primernem mestu prihulijo k tlom. Tako jih je mogoče prijeti celo z golimi rokami. Lastnost, ki jo bomo pred nepoklicanimi premišljeno prikrivali.

—o—

Naselitev in gojitev. Za naselitev bi poskusili oba možna načina. Kupili ali še bolje zamenjali bi po možnosti po osebni izbiri nekaj družin v Franciji in Angliji. Francoske družine bi naselili po vinorodnih predelih, na primer na Goriškem, okrog Semiča na Dolenjskem, v skalovitejšem predelu Haloških goric južno Leskovca in v amfiteatralno proti severu zaprti kotlini na Kogu v Slov. Goricah. Kot stepno-poljski predel bi bila primerna okolica Zagorja pri Pivki. Družine iz Anglije bi naselili na Koprskem. Analogno pa po vsej državi. Posebno primerna bi bila Makedonija s svojim mediteranskim podnebjem, kolikor bi bilo mogoče tam omejiti roparice in urediti načrtno in smotrno lovsko gospodarstvo.

Vzreja z uvoženimi jajci, ki so manj občutljiva za transport, kot n. pr. fazanja, bi bila v današnji dobi aerotransporta in inkubatorjev cenejša, a tudi uspešna.

Rdeča jerebica je pravtako, ali pa še bolj podvržena uničenju po roparicah, kot navadna. Zato bo potrebno pred naselitvijo ustvariti primerne pogoje. Najstrožja čuvajska služba in načrtno predhodno uničenje vseh roparic.

Naselitveni bazeni naj bi bili na dobro izbranih mestih, kjer bi se vrstili nasadi ustreznih kultur. V višjih legah vinogradi, pod njimi obširnejši posevki poznih ozimnin, ki so za gnezditve primernejši, zlasti če so zorani po starem načinu v ozke ogone, ki dobro odvajajo vodo. Se niže pod njimi bi bile pripravne nekosne stepaste zelenice z majhnim redkim grmičevjem vedno zelenih pritlikavih smrek. Vse to pa po možnosti v bližini domačij vedno budnih lovcev ali čuvajev. V tako pripravljenih rastiščih naj ne bi bilo posamezno stoječih visokih dreves, ki jih leteče roparice tako rade uporabljajo kot razgledne točke. Namesto njih bi vgradili na izbranih mestih visoke sohe, ki bi jih opremili na vrhu s prikovanimi železnimi skopci, kamor bi rade sedale ujede in se tako same ugonabljele.

Moje prvo srečanje z vidro

Peter Lebinger

Jutro.

Budilka je drdrala na nočni omarici. Bil je zadnji dan mojih zimskih počitnic, zato sem se namenil, da še zadnjič v tej zimi pogledam ob Savi za racami.

Živo srebro na toplomeru je padlo na -7 stopinj. Zaradi goste megle nisem videl skozi okno niti meter daleč. Kdo bi le vstajal ob takem! Vendar sem bil že tolikanj »okužen« z lovsko strastjo, da nisem mogel izpustiti te zadnje letošnje priložnosti, ko se mi morda spet obetajo prelepi krivčki.

Ptičar Aras je kar skočil, ko me je zagledal. Menda je zaslutil, da naju čaka na današnjem pohodu nekaj izrednega. Ves čas, ko sem pripravljaval puško in iskal naboje, se mi je motal okoli nog ter z nahrbtnikom v gobcu veselo opletal okoli sebe in me priganjal.

Mama je malce pogodrnjala: »Zadnji dan si doma. Res bi lahko opustil današnji lov. Spet te ne bo o pravem času h kosilu.« Toda z Arasom sva že bila skozi vrata.

Ljudje, ki sem jih srečaval, so me začudeno pogledovali. Niso mogli razumeti, kaj me v tem mrazu vleče k vodi. Vendar zdaj me ni več zeblo. Do kraja, kjer bi utegnile biti race, je bilo še precej daleč, zato sem spustil psa, da je tekal po polju. Sam pa sem na zaplatah snega, ki so še ostale ob obrežnem grmovju, ugotavljal, kaj vse je hodilo tam mimo. Sledovi so odprta knjiga iz življenja narave.

Tedaj zagledam psa, kako negibno stoji. Počasi se mu približam in stopim korak predenj. Iz razora pred menoj zaropota jata jerebic. Vesel sem jih bil, kajti jato poznam že od jeseni in vseh devet je še bilo skupaj. Pes, kot da je uganil moje misli, je igrivo podrgnil smrček ob moje hlače, in spet iskal dalje.

»Pa pojdi spet malo po svoje!«, sem potrepil Arasa po glavi in takoj je stekel na polje. Najbrž mu niso šle iz glave jerebice...

Zvit v dve gubi, ker me je začelo zebsti, sem koračil po suhi travi. Nenadoma sem se zdrznil. V Savi je pred menoj nekaj čofnilo po vodi. Pomislil sem na obstreljeno raco, toda ta ne bi šla kar tako v vodo. Tedaj sem bolj pozorno pogledal rjavo gmoto, ki je hitro plavala proti globini.

»Saj to je vendar — vidra!... Prava, pravcata vidra!«... Prišla je na plitvino in naredila dva skoka. Še tri metre in bo prišla do globoke vode in se mi bo potopila. V trenutku je bila puška že pri licu. Sprožil sem.

Nisem dosti meril, kajti mudilo se je. Le del hrbtna in ploski rep sem še videl. Še enkrat sem pritisnil. Nisem slišal strelav, mrzlično sem grabil po nabojih v žepu, kajti vidra, čeprav se je ustavila, se je premetavala v vodi. Toda streljati ni bilo več treba. Sam ne vem, kdaj je skočil pes v vodo in že je bil pri vidri in jo je pričel daviti. Nemo sem stal na bregu in opazoval dramo v valovih. Hitro je bilo končano. Aras je bolj vlekel kakor nesel ustreljeno vidro proti meni. Glavo je zaradi pretežkega bremena držal čisto postrani.

»Priden, moj zlati Ajo!, sem ga pogladil po glavi, ko je spustil plen. Pobral sem vidro. Prvič sem jo videl v prosti naravi in jo uplenil. Skoraj nisem mogel verjeti, da je vse to res. Bil je močan samec in je tehtal gotovo deset kilogramov. Zobovje je imel že precej obrabljeno, bil je torej že precej v letih. Kaj je žival iskala tukaj v tej uri? Morda je zdaj v času paritve iskal ta samec družico in ga je dan zatekel predaleč od njegovega prebivališča, pa se je skril v obrežno grmovje.

Iz premišljevanja me je predramil pes, ki se je od mraza tresel poleg mene. Domov morava! Odhitela sva s težkim plenom proti domu. Vidro sem moral spotoma večkrat predejati iz roke v roko.

Doma mi je mama odprla vrata. Posmehljivo me je sprejela:

»Ali te je že prignel mraz za peč?«

Tedaj je ugledala vidro in ostrmela: Tvoj oče lovi že štirideset let pa je še ni ustrelil, ti zelenec pa si jo dobil kar mimogrede... je dejala in dodala: »Mnogo noči je prezebal na sipinah Save, ne da bi dvignil puško na vidro. Zadovoljen smehljaj sem ugledal na materinem licu. Ponosno sem ji izročil plen: »Mama, to je darilo zate!«...

Pogladila je žival po mehkeem krznu in zdelo se mi je, da je veljalo to priznanje meni, njenemu lovskemu zelencu ob uspešnem pohodu na divje race...

Da bo na skupnih lovih res lepo!

Ivan Rojc

Dobro organizirani skupni lov je najboljši način lovskega udejstvovanja. Kateremu lovcu ne zaigra srce ob zvokih lovskega roga in zvonjenju brakov! Z uspehom zaključen lov je plačilo lovcem za delo, ki so ga med letom vlagali pri upravljanju lovišča in gojitvi divjadi. Na skupnih lovih se tudi med člani zelene bratovščine navezujejo ožje tovariške in prijateljske vezi. Žal vedno ni tako in so skupni lovi večkrat vir nediscipline in slabega razpoloženja.

Vsak skupni lov ne poteče namreč dobro. Včasih ga polomijo vodje lova, večkrat lovci sami, često pa pride celo do nesreče. Zato morda ne bo odveč, da si že v času lovopusta osveže lovci spomin s pravili, po katerih naj se ravnaajo na skupnih lovih.

Upravni odbor družine naj sestavi točen plan skupnih lovov in o tem obvesti vse svoje člane. Gosti naj se vedno povabijo pismeno. Vodja lova in vodja brakirjev morata dobro poznati lovišče, morata napraviti tudi natančen načrt posameznih lovov, določiti stojišča in jih zaznamovati. Za lovce je neprijetno, da cele ure stoje na stojiščih, pogon z brakirji pa gre popolnoma v nasprotno smer.

Stojišča naj se vedno zaznamujejo s številkami, katere naj lovci žrebajo pred pogonom. Izjema velja le za starejše člane in povabljeni goste, ali pa da želimo nekatera stojišča zasesti s preizkušenimi lovci, zaradi lisic ali kake druge zverjadi. Do starejših lovcev bodimo obzirni, dodelimo jim po možnosti laže dostopna stojišča.

Vodja lova naj pred začetkom lova vedno natančno obrazloži celoten potek lova, pove, katera divjad se strelja, opozori na pravilno ravnanje z orožjem, opiše teren, določi število lovcev, ki bodo zasedli stojišča, s poudarkom da ostanejo lovci na stojiščih, dokler jih ne odpokličejo. Vedeti morajo vsi lovci za vsa zborna mesta posameznih pogonov; posebno je važno zborna mesto ob koncu lova.

Brakirji naj bodo pravilno razvrščeni in vodeni z lovskim rogom. Opusti naj se streljanje v pogonu! Konec vsakega pogona naj naznani lovski rog. Lovci naj pravilno položijo plen, vodja lova pa ga naj pregleda in prešteje. Lovci naj javijo vodji lova, koliko strellov so oddali in na kaj so streljali. Vsak lovec naj javi o morebitni zastrelitvi divjadi, vodja pa naj odredi, da se jo poišče. Z mrtvo divjadjo naj se pravilno ravna. Zajec ne spada v nahrbtnik!

Prihajaj v pravem času na skupne love, zamudniki niso zaželeni. Ne izostajaj neopravičeno, ker s tem spravljaš v zadrego vodjo lova, ker računa s teboj. Če si prišel prepozno na zborna mesto, počakaj na konec pogona, javi se vodji, da ti odredi stojišče. Ne hodi domov pred zaključkom lova, izjemoma le v nujnih primerih; vendar moraš svoj odhod javiti vodji.

Lovci, ki se ponašajo s svojimi daljnostrelnimi puškami, so mrharji in ne spadajo med člane zelene bratovščine. Ne smili se jim zastreljena divjad, ki v hudih mukah dokonča in je izgubljena.

Če na skupnem lovu ne poteka vse v redu, se ne razburjaj in ne nergaj. Nergači niso zaželeni in pokvarijo razpoloženje ostalim lovcem. Svoje upravičene pripombe podaj vodji lova ob koncu pogona. Med pogonom ne tekaj od stojišča do stojišča, in ne prestrezaj sosedu divjadi. Zgodi se ti lahko, da plačaš tako tekanje s šibrami v lastnem telesu. Ne streljaj sosedu pred nosom divjadi; tebi pripada tista, ki se približa tvojemu stojišču.

Pusti svojega psa doma, če ni gonič ali vsaj osnovno izšolan. Skupni lov ni šola za tvojega psa.

Slabi psi niso zaželeni na lovu, ker ponavadi divjadi ne najdejo, ali jo pa trgajo.

Strogo se ravnaj po navodilih, ki si jih prejel od vodje lova. Če opaziš na lovu, da se nekdo vede nelovsko ali nepravilno ravna z orožjem, javi to vodji ob koncu pogona.

S puško ravnaj previdno, zavedaj se, da gleda iz vsake puškine cevi smrt. Ne streljaj nikdar, preden ne ugotoviš, na kaj streljaš. Na stojišču si oglej okolico, strelne možnosti, pred vsem pa kje stojita tvoja soseda. Ne pozabi na steze in ceste, po katerih lahko pride človek. Pazi na psa, ki ti goni divjad; pes ti ne goni divjadi zato, da ga obstreliš. Puško polni šele na stojišču in jo izprazni preden ga zapustiš.

Puško nosi vedno tako, da so cevi obrnjene navzgor. Tovarišu je neprijetno, če so cevi tvoje puške, pa če tudi prazne, naperjene v njegov trebuh. Ne vtikaj prstov v cevi svoje puške; bolje je, da jih vtakneš v usta.

Na stojišču bodi miren. Kašelj odloži za drugi dan. Cigarete ne spadajo na stojišče. Malicaj pri odmoru, če hočeš da te ne bo presenetila divjad s prislonjeno puško ob drevesu.

Ob zaključku lova naj se ob zboru vseh lovcev pravilno položi lovino, lovski rog pa ji naj zatrobijo zadnjo pesem.

Po končanem lovu pokramlaj s svojimi tovariši ob kozarcu vina, pri čemer naj tudi lovska latinščina ne izostane. Pijančevanje ni za lovca kulturno in dostojno dejanje.

Na poti, ko se vračaš z lova proti domu, ne stikaj za divjadjo, kajti za tebe je lov za ta dan končan.

Med lovci naj vlada pravo iskreno tovarštvo. Dolžnost starejših lovcev je, da vzgajajo mlajše. Poučne pripombe se naj izrekajo v pravem tonu. Ne ponašaj se s svojo dolgoletno prakso, ker lovec se uči dokler živi.

O prepelici, selivki

Prepelica (*Conturnix contour-nix* L.) je najmanjša vrsta kur in kurjega rodu sploh. Je pa tudi edina, ki jo prištevamo k pticam selivkam. Redko jo vidimo, čeprav spomladi in med poletjem često slišimo zvonki glas petpedikajočega petelinčka. Povprečnega lovca ta najmanjša kura kdove kako kot lovna divjad ne zanima. Toliko bolj se zanjo zanimajo športni lovci, ki so spoznali mikavnost lova na prepelice. Sezona lova sovпада z žetvijo pšenice. Takrat vabi iz preostalih zelenih otočkov plevela, na sicer golih strniščih, mali petelinček, ne da bi s tem izdal svoje skrivališče, kajti njegov prodorni glas odmeva tako čudovito, da je le težko ugotoviti, odkod prihaja. Lovci, ki ne obžaluje naboja na majhen plen, čaka z veseljem na lov na prepelice, ki se pri nas začne 16. avgusta.

Prepelica je selivka in spada skupaj z jerebico v družino poljskih kur. Po zunanosti je podobna jerebici, je pa nežnejša. Dolga je 18,5 cm, razpon peruti je 30 do 35 cm, posamezna perut meri 11 cm, rep 3,6 cm, kljun pa 1 cm. Tehta okrog 160 g. Peruti so rep pa zelo kratek. V primerjavi z drugimi poljskimi kurami ima prepelica najdaljše in izredno mišičaste peruti. Strokovnjaki so izračunali, da znaša količnik peruti pri prepelici 0,59, pri jerebici 0,51, pri gozdnem jerebu 0,44, pri velikem petelinu 0,41, pri ruševcu pa 0,48. Najbolj se prepelici približuje v tem oziru belka s količnikom 0,54.

Dolžina in smotrnost gradnje prepeličinega telesa, zlasti perutnic, kaže v primerjavi z drugimi kurami, da je ta najmanjša vrsta izvrstna letalka in vsekakor vztrajnejša od sorodne jerebice in vseh ostalih kur. To je tudi razumljivo in potrebno, ker mora pri selitvi preleteti velike razdalje, med drugim Sredozemsko morje.

Temeljna barva prepelice je rjavkasto-siva in nekoliko svetlejša kot pri jerebici. Perje na mišičastih prsih je barve peska, pri samcih poškropljeno s črnimi pikami. Samca razlikuje od samice svetlejša progna na temenu in rjavkasta progga okrog grla. Ta barva pa se pri nekaterih samcih preliva v svetlejšo in temnejšo odtenke. Barva samicinega grla je nekoliko svetlejša, prsi pa so temnejše zamegljene. Puh je pri kebkih oranžaste barve, s temnimi progami na temenu. Kebčki so v mladosti podobni samicam tako

kakor tudi kebkici gozdnega jereba. Prepelice se (golé) misijo dvakrat na leto: v začetku poletja popolnoma, februarja pa v svojih zimovališčih le delno.

Prepelica je doma v vseh deželah Evrazije s primernim podnebjem. V tem oziru prekosi vse druge ptice selivke. Gnezdi nekako od sredine skandinavskega polotoka do južnih obal Balkanskega in Apeninskega polotoka. V Aziji vali prav do severa Kitajske in tudi v južni Sibiriji. Najdejo jo v planinah do višine dva tisoč metrov, če je svet raven kakor na primer v Švici in na severnem Kavkazu, kjer so do te višine večje planjave. Največ prepelice je vsekakor na nedoglednih žitnih poljih Ukrajine; pogoste pa so tudi na Madžarskem in v naši Vojvodini. Azijske prepelice se selijo na jug Azije, kjer prezimijo, vzhodnoevropske pa prihajajo na Balkan in na Apeninski polotok, odkoder prelete Jadransko in Sredozemsko morje na poti v Afriko. Po obročkih so medtem ugotovili, da ostane precej teh majhnih kur čez zimo v Dalmaciji in na jugu Grčije, zlasti take, ki so gnezstile v najbolj severnih področjih Evrope.

Prepelica živi pri nas in drugod najraje po žitorodnih ravninah. Tu najde dovolj hrane v tistih mesecih, ki jih preživi v svoji pravi domovini. Najljubši so ji predeli, kjer se žitna polja menjajo z deteljšči in kulturami koruze. Na strniščih pobira izpadlo zrnje in rada zoblje tudi seme plevela, s čimer poljedelstvu zelo koristi. Prepelica je doma tudi na neskončnih stepah in neobdelanih divjih pašnikih, kjer najde ta skromni ptič še vedno dovolj hrane za obstoj. Gozdov ne mara in prav tako se izogiba pokrajin, ki jih porašča grmičevje. Gotovo pa jo najdemo ob robu gozdov, do košnje pa tudi na večjih gozdnih jasah.

Za gnezditve si prepelica navadno poišče žitna polja, da ji ni treba daleč naokrog iskati hrano, preskrbljeno pa je obenem tudi za kebkice. Obstreljene prepelice ostanejo čez zimo v kraju, kjer so se pozdravile. V trdi zimi jih veliko pogine, če se ne morejo umakniti na jug. Nekaj jih pa polovijo roparice, če se ne morejo rešiti v bližino človeških bivališč in najti zaščito pri ljudeh.

Prepelica se hrani z rastlinsko in živalsko hrano. Kakor vse kure, pobira razne žuželke in ličinke, zlasti koblice in drug poljski mrčes; je torej brez dvoma zelo

koristna ptica. V njeni golši so našli veliko ličink in hroščev koladarja. Na strniščih pobira izpadlo zrnje, glavna hrana pa ji je seme plevela. Kakor vse kure zoblje tudi prepelica drobne kamenčke za mletje trdega semena v želodcu.

Prepelica je živahna le zjutraj in zvečer. Kmalu po zori in pred mrakom išče hrano, urno bega sem in tja in tudi preleti krajše razdalje. Čez dan slišimo petelinčka le redko; takrat se stara sončita nekje na pesku ali brskata po prahu.

Selitev ptic je eden med mnogimi, do danes še nedovoljno raziskanimi problemi nagonских dejanj v živalskem svetu. Razlagati si ga moremo le delno z okolnostjo, da določene vrste ptic ne najdejo pozimi hrane v svoji pravi domovini in se morajo umakniti na jug, kjer mraz ne uniči žuželk. Kako pa naj si razlagamo to, da gnezdiijo ptiči, ki bi se lahko razmnoževali na jugu, v severnih področjih in se potem tisoče kilometrov daleč sele na jug, kjer prežive zimsko dobo. Prihranili bi si dolga potovanja, polna nevarnosti in težav.

Selitev ptic se odvija po določenem načrtu in redu. Ptiči, ki naše kraje zadnji zapuščajo, se spomladi navadno vrnejo prvi. Nasprotno pa se vrnejo tisti ptiči zadnji, ki se prvi odselijo. Pravi razlog za selitev si moremo razlagati le z nagonom. Selitve so se pričele v pradžini in se podedujejo iz roda v rod. Začele so se v ledeni dobi, ko so ledeniki preganjali ptičji rod vse dalje na jug. Pri selitvi služi pticam odličen vid. Iz višine se laže orientirajo kot živali, ki so navezane na zemljo. Vendar pa sam vid še ne pojasnjuje dveh drugih neznank, ki povzročata selitev.

Naraščaj nekaterih ptičjih vrst se poda na potovanje pred starši, ki smer poleta že poznajo. Vendar pa mladina nikoli ne zgreši poti, kar pomeni, da je selitveni nagon podedovan. Pa ne le to, marveč tudi čut orientacije, smer poti in kraj, ki ga določene ptičje vrste leto za letom izberejo za prezimovanje. Nekaj podobnega je doživelo človeštvo ob selitvi narodov z vzhoda proti zahodu. Ljudje so postali nomadi, ker jim dotedajna bivališča niso mogla prehraniti otrok in naraščajočih čred. Selitev z zahoda proti vzhodu zgodovina ne pozna.

Čut orientacije je pri pticah selivkah izredno razvit. Skoraj v vseh kulturnih deželah delujejo

ornitološki zavodi ali opazovalnice, ki spremljajo selitev ptic, in ulete ali izvaljene obročkajo. Na ta način često odkrivamo smeri ptičjih selitev in vzroke, zaradi katerih spreminjajo smer selitvenih poti. Ti vzroki so zračne struje, vremenske spremembe, v novjšem času tudi električne motnje in elektronski vplivi. Smer poti je zlasti važna pri prepelica.

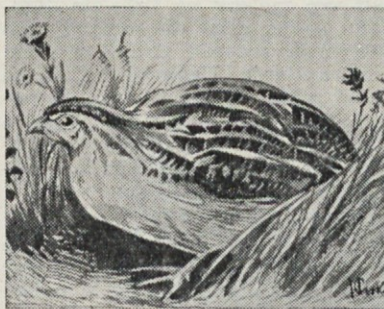
Vsakoletna selitev prepelic se povsem razlikuje od selitve drugih ptičev. Vedeti moramo, da se prepelice nikjer ne zadržujejo dlje časa in so tako rekoč stalno na poti. Če jih zajame slabo vreme, se ustavijo za kakšen dan in nadaljujejo pot, ko se vreme izboljša. Prepelice iz srednje Evrope se pričnejo seliti že avgusta, vendar pa le posamezne družine. V septembru je selitev splošna, neha pa se v oktobru. Prepelice, ki gnezdiijo v področjih s toplejšim podnebjem, ostanejo tam vse leto. Verjetno je glavni vzrok selitve pri prepelica vprašanje prehrane, medtem ko se nekateri drugi ptiči selivci selijo zaradi skrbi za razmnožitev, tako na primer kljunači.

Prepelice se selijo samo ponoči, in sicer odletijo iz kraja, kjer so se izvale in živele čez poletje, posamezno, bolj redko v manjših skupinah. Na južnih obalah Balkana in Apeninskega polotoka, se zbero v velike jate, ki potem skupaj prelete Sredozemsko morje in se spuste v severni Afriki. Proti koncu aprila se vračajo v Evropo. Vendar pa še do danes niso zanesljivo raziskane smeri selitve prepelic iz posameznih področij Evrope. Tako n. pr. še niso ugotovljene selitvene smeri prepelic, ki prebivajo čez poletje v Sloveniji in v zahodnih krajih Hrvaške. Nekoliko bolj zanesljive podatke imamo o selitvi prepelic z obdonavskih ravnin. To smer izbero včasih tudi kljunači, kar je zlasti potrjeno iz leta 1956.

Splošno je znano, da se manjše skupine prepelic iz teh krajev zbero v Dalmaciji v večje jate in skupaj prelete Jadran. Dolgoletna opazovanja so potrdila, da gre smer selitve čez otok Pelagruž in čez italijanska mesta Termiti in Gargano, odtod pa čez gorovje Kalabrije na Sicilijo. Po eno- do dvodnevem počitku prelete jate Sredozemsko morje in se znajdejo na obali Tunizije. Nekateri ornitologi trdijo, da so prepelice izbrale to smer, odkar deluje na Pelagružu svetilnik in da so še prej selile po drugi poti, to je čez Balkanski polotok na Kreta in odtod v Afriko. Ta smer je merila 280 km, nova smer preko Pala-gruža pa znaša le 100 km, skoraj

dvakrat manj. Jasno je, da je treba bolj pozorno proučevati vse okolnosti pri selitvi prepelic iz naših krajev v zimska bivališča in nazaj. V severnih deželah, n. pr. na Češkem so tudi ugotovili, da so prepelice v preteklih letih spremenile smer selitve.

Selitev prinaša potujočim prepelica velike nevarnosti. Na jugu Evrope se zbirajo velike jate, ki od tod skupno potujejo na jug. Rahel veter v smeri poti pospešuje njihov let, močan nasprotni veter pa polet močno ovira. Ko že močno utrujene prepelice zagledajo obalo, se spustijo kot gost oblak na rob kopnine. Tu leže po več ur, dokler ne zbero toliko moči, da se lahko poskrijejo med grmičjem ali v kulturah. Če med potovanjem srečajo ladjo, se skoraj vedno spuste nanjo, če pa ladje ni, tudi na odprto morje. Nekateri opazovalci trdijo, da se po kratkem ali daljšem počitku

zopet dvignejo in nadaljujejo pot. Vendar to ni zanesljivo dokazano.

Spomladi se prepelice vrnejo k nam, toda vedno po drugi poti in nikoli po tisti, po kateri so nas zapustile. Dokazano je, da odlete v jeseni s severozahodnikom, spomladi pa se vračajo z jugovzhodnim vetrom. Razen vremenskih nevarnosti so prepelice nevarni ljudje, zlasti v južnih krajih. Že na poti čez Apeninski polotok jih množično in na razne načine love, s puškami, v mreže, celo s palicami jih pobijajo, ko počivajo na obalah. Pred leti so tako uplenjene prepelice izvažali v velikih količinah, do 300 000 ptic, v sosednje dežele. Danes obstoje mednarodni predpisi glede zaščite te simpatične divje kure. Vendar bi bilo treba te predpise še poostriiti, da nekega dne ne bi izginila ta prikupna divjad, ki je v okras lovišč, kmetijstvu pa prinaša pomembno korist z uničevanjem poljskih škodljivcev.

Prepelica živi kakor tudi fazan, v mnogoženstvu. Petelinček je zelo erotične narave in borben zlasti med parjenjem. Med petelinčki pride zaradi samic do res-

nih spopadov, ki se končajo s popolno izčrpanostjo premaganega in tudi s smrtjo. Prepeluh se ne zadovolji z eno samico kakor njegov sorodnik gozdni jereb. Mno-goženstvo pri prepelica ni takšne oblike kakor pri gozdnih kurah, pri katerih se petelin odlikuje z lepšo zunanostjo. Morda je razplodni nagon pri prepelica tako močen, ker propade veliko število teh ptic med selitvijo in jih rešuje le številno potomstvo.

Prepelica izbere za gnezditve plitvo jamico blizu gozda, bolj redko sredi travnika. Naravno jamico pokrije z nekaj bilkami in znese vanjo 8 do 15 rjavkastih jajčec, s temnimi lisami, velikosti 23 do 30 mm. Samica vali od maja do julija, kar je odvisno od podnebnih in vremenskih razmer. Valitev traja 19 dni in je prepuščena edinole samici, ker se samec za njo in za kebkice sploh ne briga. Kakor večina poljskih kur, je tudi prepelica skrbna mati. Na jajčih sedi tako zvesto, da se ne umakne niti smrtni nevarnosti. Brž ko se kebkice izvale, zapuste gnezdo in kolkjica jih nekaj dni uči pobirati listne uši, drug mrčes in drobno semenje. Kmalu jih zapusti, saj so po komaj treh tednih godni in samostojni. Med mladino in starši ni tiste povezanosti kakor pri jerebicah, ki se držijo staršev in se z njimi preletavajo v kitah. Ulete kebkice prepelice je lahko udomaćiti. Potrebujemo pa zlasti v nežni mladosti veliko toplote. Radi se skrivajo pod perutjo domače kolkje in ostanejo tam vso noč. Kmalu pa imajo toliko lastne toplote, da jim tuja ni potrebna. Prepeličja jajca, ki jih najdemo lahko podložimo domači pritlikavi kolkjici, ki jih rada izvali, a dolgo ne uživa ljubezni svojih varovancev. Nekaj dni se sučejo okoli nje, potem pa se razbeže in hodiijo svojo pot. Zanimivo je opazovati krušno mater, ki se vsa vznemirjena zaman trudi, da bi zbrala neposlušno mladino pod tople peruti.

Umetno vzgojene ali najdene kebkice krmimo spočetka z mravljinimi ličinkami (bubami, jajčki), muhami in trdo kuhanim rumenjakom. Šele ko izgube puh in jim raste perje, jih navadimo na kašasto hrano, ki ji primešamo drobno narezane trave (rman, regrat) ali solate. Pitno vodo morajo imeti vedno na voljo. Kakor so poskusi pokazali, je umetna gojitev in valitev prepelic možna, vendar pa ne v takem obsegu kakor pri fazanih, ker je prepelica selivka. Le z malimi izjemami na jugu Dalmacije in na Črnogorskem Primorju, ostane čez zimo. Prepelice, ki jih držimo vse leto v kletki, postanejo v času

selitve, spomladi in jeseni otožne in nemirne ter močno oslabé. Pregloboko je pri njih vsajen selitveni nagon.

Lov na prepelice ne prinaša gospodarske koristi, vendar pa je med vrhunskimi športnimi užitki, zlasti na obsežnih ravninah. V Sloveniji gnezdi največ prepelice na dravskem polju, v Prekmurju in na Dolenjskem; drugod niso tako pogoste. Loviti jih ne pričnemo pred drugo polovico avgusta. Do tega časa so še suhe, pa tudi mladina še ni popolnoma dorosla.

Lovce mora dobro poznati pokrajino in vedeti, kjer se prepelice v dnevnem času zadržujejo. Lovimo jih lahko ves dan, vendar pa vložimo počitek, ker je hoja v jesenskih toplih dneh utrudljiva tako za lovca kakor za psa. Zgodaj zjutraj so prepelice na strniščih. Ko postane vroče, se skrivajo v koruzi ali v žitaricah, ki še niso požete. Tam so kmalu po deveti uri. Zdaj si lahko odpočijemo. Počitek je sorazmerno dolg in traja do četrte ure popoldan. Ob tej uri so prepelice zopet na strniščih. Če imamo dobrega psa ptičarja (prepelicarja), je zadeva v redu. Če pa ga nimamo, moramo najeti dečke. Popoldanski lov je najbolj uspešen. Na dobrih področjih je več streljanja kot na jerebice. Včasih prepelica dobro drži in pusti psa ali lovca čisto blizu, ne da bi zletela. Ob takih dnevih so poskušali vleči čez strnišče na dolgi vrvi privezane konzervne škatlice. Kovinasti zven zanesljivo dviga ptiče. Uspešno love prepelice tudi tako, da spuste zmaja nad njive. Ptiče se v strahu potuhnejo in čakajo na psa in lovca. Vsekakor pa bi bilo skrajno nelovsko, če bi prepelice lovili brez psa donašalca.

Posebno vprašanje je izbira nabojev. Priporočljive so šibre-

nice malega kalibra, 20—28, največ 16. Močno čokirane cevi niso primerne. Naboji naj ne bodo močno polnjeni. Nekateri praktiki priporočajo celó polovično polnjenje nabojev s šibrami št. 14 do 16. Odstrel prepelice lahko zaupa lovška družina lovcem, ki bi hkrati izpolnili še neko važno nalogo. Razen tega, da pri lovu na prepelice često nalete na roparice vseh vrst, na lisice, skobce, kanje in potepuške pse in mačke, naj se zanimajo in si zapomnijo kraje, kjer se druga divjad rada zadržuje, kar je dobro vedeti pred začetkom glavne lovne sezone.

Divjačina prepelice je zelo okusna. Nekateri ljubitelji jo cenijo prav tako kakor gozdnega jereba. Proti koncu avgusta so prepelice, spričo obilne hrane, tako mastne, da se iz ran namesto krvi pokažejo kapljice masti. Lovci pripovedujejo, da se tak zamaščen ptič dobesedno razpoči, če pade po strelu iz višine deset ali več metrov na trda tla. Zgodilo se je, celo, da so ljudje po uživanju prepelice zboleli z znaki zastrupljenja. Ugotovili so, da so ptiči zobali zaradi trenutnega pomanjkanja druge hrane, strupene jagode beladone (volčje jagode). Vendar razen nekaj driske hujšega ni bilo.

V zadnjih desetletjih se stalež prepelice po vsej Evropi občutno manjša, kar je verjetno v zvezi z agrokemičnimi ukrepi v poljedelstvu in z množičnim odlovom pri selitvi. Zato se lov na to najmanjšo kuro ne sme izmaličiti v rekorderstvo, česar se pri nas v Sloveniji ni treba bati. Škoda bi bilo, če bi ta cenjena pomočnica poljedelca, ki uniči nešteto poljskih škodljivcev, med poletjem več ne poživiljala naših polj s svojim zvonkim glasom.

Priredil: A. S. Pirc

Opravki lovca v oktobru

V oktobru je odprt lov tudi na srne. Pri odstrelu srn moramo biti večji v poznavanju srnjadi. V nasprotnem primeru lovišču prej škodujemo kot koristimo. Odprt je tudi lov na kotorne in belke. Lov na gamse je v polnem razmahu.

Krepkejši jeleni so odrekali in zapustili košute, ki se jim sedaj pridružujejo mlajši spremljevalci.

Srnjak si je popolnoma opomogel, je zopet dober v mesu in še nosi na glavi okras.

Jerebice so povsem dorasle, lov nanje je prava zabava, kajti vročina je ponehala. Vendar proti koncu meseca že slabo drže, zlasti one kite, ki so bile že ponovno obstreljivane. Na take jate je poskušati z zmajem, ki se vsaj nekaj časa dobro obnese.

Fazani so se popolnoma izbarvali in lov nanje je jako ugoden. Fazanov, ki do tega časa ni so prebarvani, ni škoda, ker jih bo v nasprotnem primeru pobrala zima.

Lov na zajca je odprt. Dovoljen je lov tudi z braki, ki priženo na stojišče marsikako lisico, katere kožuh se da že unovčiti.

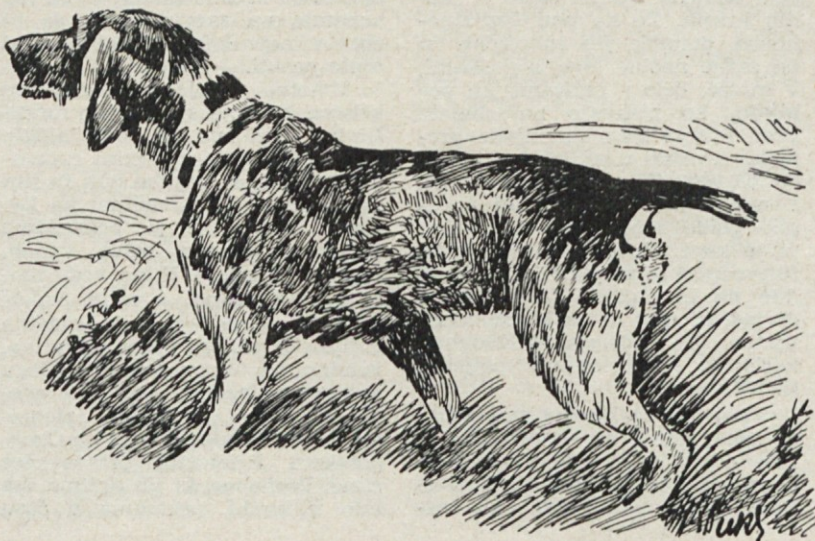
Kljunači so tu. Dober ptičar je za lov nanje neizogiben.

Lov z uharico je še vedno uspešen.

Nadaljuje se lov na jazbeca, ki je v tem času v polni tolšči.

Zdaj je čas, da nabiramo žir, kostanj in druge gozdne plodove za zimsko krmljenje. Paziti je treba na to, da shranimo te sadeže na suhem in zračnem prostoru, kajti rada se jih prime plesnoba, ki je divjadi zelo škodljiva.

Po zbirki dr. Bevka
Kelih

IZ LOVSKEGA OPRTNIKA

Žaloigra v jurkloštrskih gozdovih

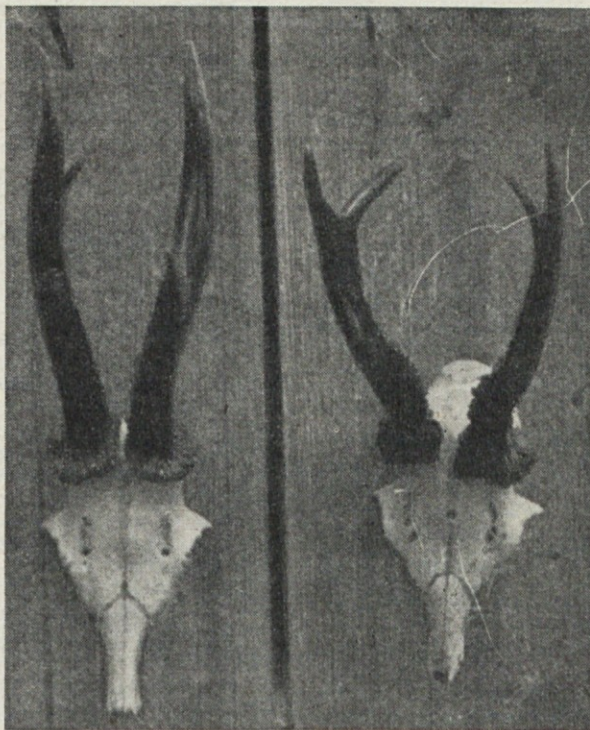
Kdor se je kdaj vozil ali hodil po ozki dolini ob Gračnici iz Rimskih toplic proti Jurkloštru in dalje proti Planini, ni mogel prezreti naravnih lepot, ki mu jih nudi ta dolina od obeh strani obdana od temnih gozdov, previsnih sten in visoko štrlečih, grozečih pečin. V nižini pa žubori preko izlizanega in sklesanega skalovja pohleven potok, ki prav nič ne pokaže svojih strašnih hudourniških sil, kakor je to storil ob veliki poplavi dne 5. VI. 1954, ko je s svojimi valovi napolnil vso dolino ter odnašal livade in njive in vso plodno zemljo, podiral masivne betonske mostove in jezove ter pustil za seboj jarek, zasut s peskom, prodom in skalami brez vsake ceste, brez prehoda. Jurklošter, nekoč bivališče Veronike Deseniške, pozneje sedež minoritov, v poznejši zgodovini s steklarsko in v novejših časih lesno industrijo, je bil odrezan od vsega sveta in še danes niso vzpostavljene prometne zveze, kakor so bile nekoč. V gozdovih se oglašajo divji petelin, se potepajo divji prašiči, narašča družina jelenjadi in se pokaže kdaj tudi kak gams, zlasti lep pa je stalež srnjadi.

Toliko za okvir žalostnega dogodka, ki se je tamkaj odigral dne 6. VI. 1959. Tam, kjer se stekata revirja Sekovca in Lenovec, sta se tega dne srečala dva fanta, eden že bolj v letih, drugi pa v najkrepkejših letih, a oba šesteraka. Čutila sta menda, da se bliža lepi čas prska, ko se tako rade pomerijo moči dobrih srnjakov v srditih in tudi krvavih dvobojih. Kakor že rečeno, bila sta naša dva oba šesteraka. Začela sta srdito. Mlajši, star 5—6 let, je imel višje in manj razkrajene roge, starejši 8—10 let pa široko lirasto kožasto razkrajeno rogovoje. Tudi po telesni teži je bil mlajši na boljšem. Starejši je dobil globoke vbodljaje na vratu in dolge raztrganine na stegnu in iztaknjeno mu je bilo levo oko. Mlajši je imel le manjše rane na vratu. Podoba je, da je bežal starejši, ko je bil ob oko,

po strmini navzdol proti Gračnici, da bi ušel v Tajno preko potoka. Tam ga je tekmeč dohitel in prišlo je do zadnjega spopada, pri katerem sta se pognala drug v drugega. Pri tem je mlajši s svojimi ožjimi rogovi porinil med razkrajene rogeve starejšega. Rogovi so se tako sklenili, da srnjaka nista mogla več narazen. Kotalila sta se po tleh toliko časa, da sta prišla do roba potoka. Rana na očesu je skelela

in starejši je še imel toliko moči, da je potisnil glavo v tolmun, s tem pa tudi tekmečevo glavo. S trupli na suhem sta oba utonila in tako jih je drugi dan našla neka ženska, ki pa je šele dan nato obvestila lovca. Ko jih je ta našel, sta bila že oba zelo napihnjena in meso neužitno. Lovec je le s težavo razklenil roge. Žal ni slike o položaju obeh srnjakov, kako sta našla smrt. Menim pa, da je to redek, skoraj edinstven primer, ki naj se zabeleži v našem glasilu.

—O—

Gams sredi Vrhnik

Dne 17. junija okoli 11. ure dopoldne so videli prebivalci okoli nove železniške postaje na Vrhniku, kako sta dve živali begali okoli hiš in nato tekli proti Sv. trojici. Pripovedovali so, da sta dva srnjaka in da ima eden visoke roge, drugi bolj nizke.

Ker sta naletela na drugi strani na hiše, sta se obrnila in bežala nazaj ob vojašnici proti stari železniški postaji. Eden se je obrnil nazaj proti vojašnici in se pognal s ceste čez rob. Ker pa je med živo mejo napeta bodeča žica, se je ujel, omahnil nazaj in obležal.

Oficir, ki je vse to videl, je takoj obvestil lovsko družino. Takoj sva dva člana odšla tja. Ker sem videl, da je v gamsu le malo življenja, sem ga moral rešiti muk, zato sem ga zabodel. Ko sem ga odril, sem videl, da je imel poškodovano hrbtenico, po prsih in glavi pa je bil ves razpraskan od žice. Bil je triletni kozel. Drugi kos je verjetno moral biti koza. Po vsej verjetnosti sta prišla iz borovniškega ali polhograjskega lovišča. Ako bi bila krenila malo bolj v desno proti Kurenu, bi prišla v Rozor in naprej v Vranjo peč, kjer bi se pridružila samotarju, ki se že več let drži v tem delu našega lovišča in bi se s tem verjetno razmnožili gamsi v Vranjih peceh.

Fr. Krašovec, Vrhnika

Krmljenje jerebic

V zadnji številki Lovca sem čital članek o krmljenju jerebic s čisto preprosto in naravno krmom. Seveda se s tem načinom nekaj prihrani in poklicni lovec se lahko brez nahrbtnika sprehaja po lovišču. Res, da je zelenjava dobra, tečna hrana. Pri mojih izkušnjah bo od teh jerebic, ki se hranijo po ozimnicah na odprtem, zelo malo mladeža. Da ne bo mogoče kak mlad lovec mislil, da zelenjava škoduje in vpliva na nesnost. Ne, ampak te jerebice na odprtem polju so izpostavljene roparicam in tako jih malo prezimi in zato bo malo kebekov. Zato priporočam dobra krmišča in tako prostorna, da se jerebice lahko gibljejo in bivajo ter tudi prenočijo na tem mestu. Ako ni na polju nobenega grmičevja, je priporočljivo okrog krmišča napraviti tako imenovano umetno grmovje, da imajo jerebice kritje in zavetje pred kragulji, ko izstopajo iz krmišča. Edino tako lahko pričakujemo obilo zabave v jesenskih dneh.

Janez Toplak, Vurberk

O kanji

Še kot otrok sem hodil s svojim rajnkim očetom na lov. Med drugim mi je pripovedoval o kanji, kako je škodljiva in velika roparica. V spominu na očeta sem se zanimal za kanjo-roparico. Tudi jaz sem član zelene bratovščine in lovec že 42 let. Vedel sem za 2 gnezdi kanj in sem poskušal več dni, da bi uničil to roparico. Nikakor nisem mogel priti do strela in vračajoč se domov, sem preklinjal kanje.

V Lovcu sem čital, da je kanja koristna. Jaz pa trdim, da je velika roparica. Ker sem vedel, da so se v teh gnezdih zvalili mladiči, sva z devetletnim sinom nastavila past. V prvem gnezdu so bili mladiči dva dni stari. Na gnezdu so bile miši, kače, oči ptic pevk, pa tudi mlad zajček, star komaj 14 dni. V gnezdu je smrdelo ko kuga. Nastavil sem past na gnezdo 5. maja ob 15. uri. Naslednje jutro je bila samica v pasti. Od tedaj, ko sem nastavil past, je prinesla zopet mladega, komaj 3 tedne starega zajčka. V drugem gnezdu so bili trije mladi, komaj 4 dni stari in 4–5 tednov star zajček. Gnezdu sem razkopal in mladiče pobral. Če kanja lovi miši in kače, s tem ne koristi lovišču.

Priporočam vsem lovcem, da kanjo držite na kratko, ker ropa mlade zajčke in razne ptice pevke. Če bo kdo trdil, da je kanja za lovišče koristna, je sam podooben kanji.

*Franc Mišmaš
LD Suha Krajina*

Čudno zadet star srnjak

Zadela ga ni krogla iz puške ne fotokamera, pač pa puškine cevi. Junijske sobote 1957. leta popoldne sta prišla Jule in Janez in odrinili smo nad srnjake. Po kratkem oddihu in okrepčilu pri Arharjevi mami, se počasi pod večer pomikamo na čakališča. Tov. Jule me oddeli nad laz, kamor je hodil na pašo starina, ki je že več naših sotrpinov potegnil.

Namestil sem se v praproti na robu gozda, od koder sem imel razgled po vsej jasi. Tako sedim na mestu kake pol ure, ko pride iz gošče od spodaj, na videz mladič. Počasi se je pasel proti meni in na kakih 70 metrov sem spoznal, da je pravi za odstrel. Postajal je pozoren, pogosto dvigal in obračal glavo. Zato sem počasi dvignil puško in sprožil. Po strelu je odskočil za korak in kake pol minute obstal na mestu. Opazoval sem ga, puške pa nisem nabil. Naenkrat pa pridivja žival in se ustavi kakih 8 m poleg mene. Čudne občutke sem imel, ker so bile v čevi samo šibre in sem bil zato brez moči. Tako postoji nekaj sekund, se nato požepe proti meni, sedečemu v praproti in mi skoči čez noge. Pri tem sem ga zadel s cevmi na hrbet.

Da je užil mnogo strahu, a odnesel zdravo kožo, je javljal z glasnim nepretrganim bev, dokler ni glas utihnil globoko v mračni Bodoveljski grapi.

Tovariša sta slišala pok in čakala, da prinesem plen. Prinesel pa sem samo dolg in kisel obraz, vznemirjene živce in doživljaj, katerega sem tukaj opisal.

Vedno sem lepo spal na senu na lovskih pohodih, to noč pa nisem mogel in mislim tudi tovariša ne, ker sem vsake pol ure vstal in hodil v svetli mesečini okrog samotne kmečke domačije in kadir. Če sem se ulegel in zadremal, se mi je prikazal kakor Trentarju zlatorog. Bil je starina s sivo glavo in dolgimi koničastimi rogi.

*Maks Mavri, Jegorovo
Skofja Loka*

Šest lisic v vreči

Pri Logarju je lepa domačija v Čabračah pod Blegašem. Poleg čistokrvnih lipicancev in vsega drugega imajo pri Logarjevih tudi kurjerejo lepih štajerk.

Pa se je zgodilo, da je krvooločna zverinica lisičjega rodu vznemirila to idilo. Na jedilni list si je djala zase in za svojo družino prav Logarjeve štajerke in vsak dan je prišla po kosilo. Zato se je očka obrnil do lovcev, da bi mu pomagali, kakor tudi on rad njim pomaga, če je n. pr. treba prepeljati ustreljeno divjad ali kaj drugega.

Prvi dan junija sem si vzel čas in s psico Bajko sva prehodila in pregledala vse poznane mi okoliške lisičine, pa nikjer nič. Na poti do zadnje lisičine se mi je pa Bajka zgubila, da sem sedel na štor in čakal. Šele čez pol ure je pritekla vsa zasopla. Ker je videla, da sem slabe volje, mi je seveda skušala oblizati brado, nato pa se takoj obrnila in hotela nazaj, od koder je prišla. Ker razumem njeno govorico, sem jo zaustavil in jo djal na jermen. Takoj je potegnila in šla je čez grape in bregove kakih 500 m. Pripeljala me je na obrobje gozda do nove zelo ugajane lisičine, za katero doslej nisem vedel. Naokrog je bilo vse stepano in takoj sem videl, da prav tu domuje kleta sovražnica Logarjevih kur. Odvezal sem Bajko, ki je švignila v rov in začel se je ples pod zemljo, da je kar bobnelo. S puško na strel sem čakal pripravljen, da pomagam. Pa zlomka, bobnenje se je pomaknilo malo vstran in Bajka ni več lajala, temveč samo cvilila in kopala. Vedel sem, da ne more naprej in da bo treba na pomoč s kopanjem; zato sem jo odpoklical. Stopil sem k Logarjevim po pomoč. Očka je bil takoj navdušen in tudi sinko, pa še mami je

ROGOVJE S 134,17 TOČKAMI, ocenjeno po obrazcu Mednarodnega lovskega sveta

Srnjak je uplenjen v rezervatnem lovišču Lovske zveze LR Srbije Rogot pri Lapovem, okraj Kragujevac, sredi junija 1959.

Ocena je bila zelo stroga in je možno, da bo rogovje ob ponovni oceni na razstavi pridobilo še 2—3 točke.

Za primerjavo navajamo najboljše srnjače rogovje na mednarodni razstavi v Düsseldorfu 1954 iz Švedske, ki je bilo ocenjeno s 176,40 točkami.

Francosko lovsko glasilo »St. Hubert Club de France« od julija 1958 prinaša članek s foto-

grafijo rogovja srnjaka, uplenjenega 1957 v Normandiji s težo 580 g in 183 točkami. Ocena tega rogovja je pa najbrž preoptimistična.

Leta 1958 je bil v LR BiH uplenjen srnjak s težo rogovja 580 g, ki pa komisijsko še ni bilo ocenjeno po mednarodnem obrazcu. Ta trofeja znatno presega najboljšo jugoslovansko trofejo v Düsseldorfu s 144,30 točkami.

Poznanjska razstava 1959 je pokazala najboljše rogovje srnjaka Poljske, s 159,57 točkami.

V preteklem stoletju je bil na Poljskem uplenjen srnjak z rogovjem s 196 točkami, ki je svetovni rekord vseh časov.

Trofeja iz Rogota je pa dosegal rekord tega stoletja.

O c e n a :

1. Dolžina levega roga	26,00 cm	
Dolž. desnega roga	26,70 cm	
povprečna $26,35 \times 0,5$		13,17
2. Teža rogovja $680 \text{ g} \times 0,1$		68
3. Vsečina (volumen) rogovja $300 \text{ cm}^3 \times 0,3$		90

L e p o t n e t o č k e :

4. Barva rogovja, temna brez sijaja		3
5. Grbičavost, srednja		2
6. Venci		1
7. Razkrcenost $16 \text{ cm} = 60,3\%$		4
8. Konice parošk (odrastkov)		1
9. Dodatek na paroške, pravilna oblika		2
10. Odbitki		0

Skupaj točk . . . 184,17

Po Ljubišu Ivkoviču

izjavila, da bo šla gledat. Prav tedaj se domislim okrožnice LZ Kranj, da rabijo za tekme psov žive lisice, zato smo vzeli s seboj še vrečo, če bi se morda dalo kaj živega ujeti.

Tako oboroženi smo dospeli pred lisičji grad in napad se je pričel. Bajka se je zopet pognala v rov, jaz sem bil tehnični vodja, sinko in mami opazovalca, očka pa se je zapodil s krampom v vznožje Blegaša kot da bi ga hotel izpodkopati. Kmalu je očka javil »rov«. Prišli smo do psa in kotla, od koder dalje je bil rov preozek za psico in je zaobrnil proti severu. Z novim pogumom smo se vrgli na delo za blagor

kurjega rodu. Po polurnem kopanju smo zopet zadeli na rov, ga razširili in očistili, da je mogla Bajka blizu. Kar zakliče sinko, da nekaj vidi, a v tem je Bajka že napadla in prinesla na dan prvo lisičko. Brž sem ji jo vzel in jo vrgel v vrečo, ki jo je držala mami. Bajka je bila huda, da smo jo tako pripravili ob užitek krvavega obračuna z zvito-repko, pa se je zakadila v vrečo. Vendar sem jo pregovoril, da se je vrnila v rov, ki ga je ta čas stražil očka. In zgodilo se je, da je še petkrat šla v rov in vsakrat prinesla na dan novo lisico, ki sem jih sproti potiskal v vrečo. Ni se več razburjala nad tem

načinom lova in že kar rada mi jih je prepuščala. Ko je sedmič šla v rov, se je vrnila prazna, pomahala z repom, češ jaz sem opravila. Seveda je bila deležna splošne pohvale.

»Kaj boš pa Ti povedal«, je vprašal tajnik na LZ Kranj. Prinesel sem žive lisice — »Koliko?« Šest — »Beži no, hudiča; nas je pa skrbelo, kje jih bomo dobili; zdaj jih je na pretek.«

Tako smo bili zadovoljni vsi sodelujoči, zadovoljna pa je tudi LD Poljane, ki bo imela v svojem lovišču 6 roparic manj.

Maks Mrak

Dol. brdo 17, p. Poljane nad Škofjo Loko

Premiki in selitev divjadi iz kraja v kraj

Ker sem že devet let skoraj sleherni dan opazoval divjad v Pohorskih planinah, sem opazil pojave in premike velike divjadi iz kraja v kraj, katere si še danes ne morem prav razlagati. Najprej naj opišem ruševca. Imam višinsko lovišče do 1500 m nadmorske višine, lepo površino, dolgo ca. 2 km, na kateri se rad sprehaja ruševca. Ta površina je deloma planjava s hribi, ki so delno porasli z nizkimi smrekami. Tukaj je za ruševca zelo ugodno in jih je včasih bilo baže tudi do deset. Ko pa sem prevzel v letu 1950 to lovišče, sem našel samo enega ruševca. Čeprav sem se devet let na vse načine trudil, da bi dvignil stalež in je bil ves čas le eden odstreljen, je ostalo le pri dveh, treh ali celo pri enem.

Število roparjev: kun, lisic, kraguljev in divjih lovec se je zmanjšalo vsaj za 50 % in še več.

Po vsem tem sem ugotovil, da je vzrok preselitve oziroma izselitve, nemir od turistov, ki se sprehajajo ravno po poti oziroma kraju, kjer ruševca najraje poje. Podobno je z gamsi. Ko sem prišel v to lovišče, so bili gamsi še v tropih tudi po 15 do 20. Skozi sem jih ščutil, gojil in krmil ter jim postavljaj sol. Kljub temu težko najdeš trop do 10 glav. Lahko rečem, da se stalež ni zvišal, ampak se je samo razpršil in so se naselili v krajih, kjer jih prej ni bilo. Temu je kriv nemir v lovišču po turizmu in nove lovske ter gozdarske steze in ceste. Kraji, ki so težko dostopni, so pa redki in majhni. Taka opazovanja so tudi drugod.

Dostavil bi še, da tudi gozdne uprave delajo nemir, ker skoraj vsako leto sekajo in čistijo oziroma prebirajo po gozdovih.

Predlagam, da bi gozdne uprave v enem letu očistile določene predele in izvedle prebiralne sečnje tako, da bi potem 3—5 let v enem oddelku imela divjad mir. Gozdne uprave pa bi si zmanjšale stroške pri spravilu lesa itd.

*Fajmut Ožbalt, Legen
Slovenj Gradec*

Obisk orlov

Včasih so bili le redki primeri, da so orli obiskovali naša lovišča. Zadnje čase, zlasti to jesen, so bili obiski precej redni. Največ so se pojavljali na hribovskih Sopadah in Selivci pri Senadolah. Niso se zadovoljili samo z zajci. Dne 6. septembra 1958 so napadli celo mlado srno, jo ubili in načeli.

Nadaljnjo pojedino je preprečil lovec K. I., jim srno odvzel ter pri nagačeni srni nastavljal železa, a brez uspeha.

Ko dne 11. septembra t. l. nadziram oni del lovišča, se ustavim na jasi v sredini hribovke Selivci in počivam, zaslišim od daleč »fliv, fliv«. Pazljivo nadaljujem pot v ono smer. Že iz daljave zagledam orla, ki kroži nad jaso v borovju ter se tu pa tam oglasi, na to še drugi. Oba se umakneta v borovje. Izrabim priložnost in se naglo pomikam v kritju malih borovcev v ono smer, kamor sta izginila, se skrijem za velik bor in čakam. Nisem še čakal pet minut, ko vidim, da ponovno krožita nad jaso, kakih 80 m nad mano. Eden se spusti z razprtimi peruti proti cesti, predaleč za strel, drugi se pa izgubi v borovje. Pomaknem se kakih 40 m naprej ter skrit za borovcem mirno čakam, če bi se ropar vrnil. Čez kakih 20 minut res zaslišim bližajoče se »fliv, fliv«. In glej! Med hrastovim drevjem na moji levi strani jadra proti borovju velik ptič, da takšnega in tako blizu še nikoli nisem videl. Vržem puško k licu, pomerim predenj in stisnem. Velika gmota se v zraku prekuca in na mestu pade na tla. Naglo skočim k njemu in vidim, da imam pred seboj pravega planinskega orla, ki se ponovno postavlja na noge, z glavo kima, pa nikamor ne more. Ker nisem hotel oddati drugi strel, da ga ne bi pokvaril zaradi prepariranja, ga s palčico ubijem. Po ugotovitvah je dobil samo eno zrno št. 4 v glavo. Ko ga pregledam, vidim, da ima kremplje od krvi in dlake zajca. Preiskal sem v smer, od koder je priletel in najdem že na pol požrtga zajca. Kmalu nato se je pojavil še drugi orel, na katerega sem tudi streljal, a brez uspeha. Orli so nam uničili v enem delu lovišča precej divjadi in se bo to verjetno še naprej dogajalo.

Ludvik Pupis

Srnjaki na jerebov klic

Dne 17. VIII. 1958 ob 5. uri zjutraj sem se podal z mojim psom ptičarjem »Perom« na prvi letošnji klic jereba.

Kličem na treh mestih, toda nič odziva. Pridem v Laze pri Brezovici, dvakrat zapiskam jerebu. Kaj vidim? Krasen srnjak šesterak drvi proti meni. Dvajset korakov od mene obstane na cesti, po kateri sem prišel in začne vohati po tleh. Zdi se mu sumljivo, dvigne glavo in trikrat udari s sprednjo nogo trdo ob tla. Nato gre v redek gozd in se ozira in prha nazaj.

Grem naprej, kličem jereba na petih mestih, nič odziva. Pridem na dobro križišče, kjer sem že večkrat videl jerebe. Bilo je nad vasjo Brezovica. Zapiskam dvakrat, že vidim srnjaka na ca. 80 korakov, ko obstane. Zdelo se mi je, da je šilar. Mislim sem si, da ga bom podražil s piskom, cia ci ci ri ci cuj. Srnjak povese glavo k tlom in kakor pes naravnost k meni. Pride na korak Peru, a meni na tri korake, dvigne glavo, izbulji oči, zaboka, odskoči in potem naju zmerja gotovo 10 minut na 50 korakov. Bil pa je čisto drug, prav lep šesterak. To je bilo ob 8. uri.

Pridem pod Žeje ob pol desetih, sedem na štor, piskam. Na drugi klic se mi odzove jereb. Za hrbtom pa mi nekaj zašumi in kaj vidim, zopet gre srnjak, na 40 korakov dvigne glavo. Potem, böö, dobil me je v nos. Malo sem se jezil, da mi je edinega jereba, ki se je oglasil, splasil srnjak.

Posedim, pokadim cigareto premišljam o srnjakih, če so danes obsejeni, ko ga včasih vabiš na vse načine, kar jih pozna lov, pa nič. Zapiskam nalahko, brrrr, že sedi mali vitez na 25 korakov na veji in se šopiri. Puška počí, že ima Per v gobcu malega viteza.

Takoj mu zataknem v kljun vejico, sebi za klobuk nekaj ciklam in jo srečen in zadovoljen krenem proti domu.

Sem starejši lovec, priklical sem mnogo srnjakov na klic srne, toda takega primera še nisem doživel. Zato sem se namenil, da ga objavim.

Franci Flis, LD Domžale

Na zajčje večalo — potepuški pes

Marsikateri lovec ve, da dobro oponašan zajčji vek privabi pred cev lisico, včasih tudi kako drugo roparico, kakor kuno ali celo volka.

Da se pa z zajčjim vekom privabi tudi potepuški pes, je marsikomu neverjetno, vendar sem pred kratkim to doživel.

V lovišču Ljubljansko polje sem že dalj časa opazoval in zasledoval potepuškega psa, nemškega ovčarja, ki mi nisem mogel do živga. Bil je že obstreljen in vselej brž ko me je zagledal, jo je popihal.

Po nekaj mesecih sem ga nekega jutra zopet zasačil v lovišču, ko je kakor ptičar stikal po njivah. Premišljam, kako bi ga privabil pred puško, pa mi šine v glavo: poskusi z zajčjim večalom. Ker ta majhen instrument vedno nosim s seboj, se brž pritisnem v bližnji grm in »zavekam«. In

glej spaka, takoj je pridrncal na domnevno požrtijo in z največjim zadoščenjem sem upihnil pasjo dušo. Gotovo je ta pes ujel že dokaj zajcev, sicer ne bi tako dobro poznal tega glasu in njegovega pomena. Priporočam, da poskusite.

L. Z., Lj.

Drugi strel ga je oživel

S starejšim lovcem Ivanom Pajkom sva šla 6. julija 1959 pogledat za srnjakom. Počasi in previdno oprezujeva po lepi lovski stezi. Vse je tiho in mirno, le ptiči ubirajo svojo pesem. Že je zvonilo, znak da je ura sedem. Dobrih 50 metrov pod nama prlomasti v dolgih skokih močan srnjak. Močno je utrujen, jezik mu visi iz ust. Oba sva vedela, da ga nekdo preganja, ali starejši srnjak ali kaka roparica. Stópiva na majhno zvišino v zaklon, da počakava, kaj pride za njim. Kmalu opaziva v praprotnju, da se premika nekaj sivega, Ivan vzdigne »manliherico« in zašepeta: »volk«. Tudi jaz sem bil pripravljen na strel, ko sem videl, da ni srnjaka, kakor sva pričakovala. Na majhno začudenje izstopi iz praproti močan volčjak in postoji. Ni bilo treba reči in moj flobert je opravil svojo dolžnost. Pes je na mestu padel in cvilil. Že sva hotela od njega, da ga rešiva muk, ko pride za njim še drugi volčjak in ga prične vohati. Takrat sproži Ivan, a v hitrici zgreši. Psa sta spoznala, da to ni šala in sta jo družno popihala po gozdu, naju pa pustila z dolgim nosom. Seveda je že in bo še padla marsikatera pikra na ta račun.

Jože Brodar

Nepozabno doživetje

Lep sončen dan se je nagibal h kraju. V daljavi se je potapljala temno žareča krogla za goro. Čudovit sončen zahod, nebo prepleteno s tankimi oblaki. Na preži sediva, opazujeva vso to lepoto ter čakava, da bo morda izstopil srnjak na jaso pod nama.

Začne se mračiti. V daljavi se čuje rahlo pokanje dračja. Približuje se, v bližini preže utihne za nekaj minut. Napeto pričakovanje. Počasi se pokanje dračja oddaljuje. Na nasprotnem koncu jase se iz gozda pokažejo obrisi temnega telesa, ki se nama počasi približuje. Telo je suho, glava pri tleh, stopa počasi. Pomislil »merjasec«. Približa se na 20 metrov, dvigne glavo — medved. Mož položi puško na kolena, spogledava se in mož se smeji. Med-

ved razkoplje pod smreko z desno šapo mraljišče (kar sva pozneje ugotovila), se pomudi malo, dvigne glavo, ovohava zrak. Počasi se napoti čez jaso, jo vso obide, na nasprotni strani zopet brska, se vrne na mesto izstopa in še enkrat nazaj čez vso jaso proti cesti Kočevje—Novo mesto. Dobrih 15 minut se nama je predstavljal od vseh plati. Med tem časom sta šli dve motorni kolesi po cesti, oddaljeni komaj 100 m od jase. Toda za te se sploh ni zmenil.

Malo sva še posedela, vesela, da sva doživela ta, za naju edinstven prizor.

Justi Žnideršič
Trata — Kočevje

Mejnik

Bilo je na Podložah, pod Ptujsko goro. S puško na rami sem stopal po precej ravnem gozdu. Mogoče bi bilo, da trčim kje na kakega zajca. Ustavim se, ker se nameravam vrniti. Kar obvisi moj pogled na oklesanem, svetlorjavkastem kamnu. Do njega je bilo kakih petdeset korakov. Kdo ga je postavil tja, in sicer tik pred precej debelo hrastovo drevo. Tam vendar ni prostora za mejnike. Hrast raste, korenine se širijo in bodo mejnik izpodrinile. Ali ga je kdo od tod prinesel in pride pozneje ponj, da ga postavi na primerno mesto? Ta prizmatično obdelan kamen je vendar določen, da kaže mejo. »Naj bo, kakor hoče! Saj mi ni na poti!« zamrmram ter se obrnem. Na pravim nekaj korakov, a ne morem se otresti misli na ta neumni mejnik. Ozrem se. »Zlodej, kje pa je kamen? Ni ga več!« Daleč

spredaj pa opazim zajca, kako jo urnih nog briše po gozdu. Bil sem lovec, ki je videl štirioglatega zajca!

Oskar Žolnir, Maribor

Beličnost (albinizem)

Lovski čuvaj Srečko Urbančič iz Podpece in tov. Urbančič sta 25. junija 1959 ujela dobra dva dni starega beličnega srnjačka. Imel je na čelu veliko belo liso, na hrbtu širok bel pas, do kolen bele noge ter rumene parkelje in nos. Srnjaček je od prvega dne bolehal in je navzlic najskrbnejši negi vse naše družine četrti teden poginil. LD Mežica ga je dala nagačiti kot redek pojav v naših krajih.

Marija Praper, Mežica

Navodilo za puljenje perja s fazana in odiranje na meh

(v poštrev pride samo fazan-samec)

I. Puljenje repnega perja

Uplenjenemu fazanu se izpulijo najprej dolga repna peresa. V poštrev pridejo samo nepoškodovana repna peresa. Nepoškodovana repna peresa se nato sortirajo na sledeče velikosti:

1. dolžina od 20—30 cm
2. dolžina od 30—40 cm
3. dolžina od 40—50 cm
4. dolžina nad 50 cm.

Repna peresa drugih dolžin ne pridejo v poštrev.

Sortirano repno pero (po gornji dolžini) se do polovice zavije v papir, da se ne bi poškodovalo in da se lepše ohrani. Ko se zbere večja količina peres, se peresa zvežejo v snopič (ovite s papir-

jem in prevezane z vrstico) po 50 do 100 kosov, in sicer vsako dolžino posebej.

II. Puljenje drobnega perja

Po končanem puljenju repnih peres se začne puliti ostalo drobno (krovno in puhasto) perje. Perje se puli v popolnoma suhem stanju t. j. ne da bi ga močili s toplo ali hladno vodo.

Perje se začne puliti z zadnjega spodnjega dela in nog, nato s prsi, ramen, hrbta in vratu. Tako zaporedje puljenja perja je potrebno, ker je perje obrnjeno od vrata proti zadnjemu delu in se na ta način lažje in hitreje puli. S puljenjem naprej ostane perje nepoškodovano.

Pri puljenju drobnega perja je treba paziti, da se z roko ne prime veliko perja naenkrat, ampak malo, ker je na ta način puljenje lažje in hitreje, hkrati pa se perje ne poškoduje. Puljenje drobnega perja ne traja nad 10 minut.

Populjeno drobno perje se dene v papirnate vrečke, ki se morajo hraniti v suhem prostoru do odpošiljatelj Lovski zadrugi.

Ostalo populjeno perje (s peruti in repa) nima tržne vrednosti.

III. Odiranje na meh

S fazana se odere kožica, ki je pokrita samo z drobnim (krovnim in puhastim) perjem in v celem. Kožica s srednjega in krajnega dela peruti se ne odira, ker je na teh delih izključno debelo (krilno in letalno) perje, ki nima tržne vrednosti. Z noge se koža odira samo s tistega dela, ki je pokrit s perjem (z bedra). Skrajni del kožice, iz katere je populjeno vse repno perje, se ne odira. Kožica se mora odirati od zadnjega spodnjega dela fazana proti vratu in glavi in ne traja dalj kot 20 minut.

Preden se začne z odiranjem, se prej populi vse repno perje ne glede na velikost. Repna peresa pa se sortirajo po točki 1 tega navodila.

Da bi bilo odiranje kožice s perjem na meh hitreje in lažje, je potrebno napraviti na zadnjem spodnjem delu fazana blizu nog (beder) čisto majhen vrez (velik 5 mm). V ta vrez se potisne pod kožico cevčica (steklo, slama ali podobno) in se skozi njo napiha zrak pod kožico. (Za to lahko uporabite tudi zračno sesalko od kolesa). Ko je pod kožo dovolj napihanega zraka, se s prstom pritisne na urez (luknjico), da bi zrak ne ušel, z drugo roko pa se pritiska na telo fazana zaradi enakomernega širjenja zraka pod kožo s tem, da kožica odstopi od mesa. S pomočjo zgoraj opisanega postopka z zrakom se v veliki meri olajša odiranje na meh.

Nato se prereže kožica od vresa (luknjice) proti bedrom, in dalje proti perutim do golše t. j. zgornjega dela prsi. Kožica se prereže samo na eni strani fazana. Paziti je treba, da se ne dela več prerezov kože (razen najpotrebnejših) ker se na ta način ohrani perje, zlasti najlepše na fazanu. Od golše proti glavi se kožica ne prereže, ampak se vrtni del kožice potegne čez glavo. Ko se potegne kožica do kljuna, se tu odreže in tako je odiranje na meh končano. Na fazanjem telesu je ostala le kožica na sred-

njem in krajnem delu peruti in nekoliko okoli kljuna.

Za odiranje na meh se uporablja nož samo za prerez kožice in pri odrezovanju posameznih delov fazana, medtem ko se vsa ostala dela pri odiranju kožice s fazana delajo izključno z roko. Ko je odiranje kožice končano, se mora ta razpeti s palčicami zaradi sušenja in da se ne bi skrčila. V vrtni del meha se mora z zgornje strani t. j. od glave, natlačiti papir, da se tudi ta del

napne in dobro posuši. Tako pripravljen meh se obesi na suh in zračen prostor zaradi hitrejšega in boljšega sušenja. Kožica mora biti dobro posušena, da se ne bi vnela, ker sicer izgublja perje na kožici svojo pravo tržno vrednost.

Da bi se kožice čim boljše ohranile, se priporoča, da jih pustimo viseti. Kolikor pa to ne bi bilo mogoče, tedaj naj se dobro posušene kožice zlože na police ali v zaboj in se tam večkrat obračajo, da se zavoljo segrevanja ne vnamejo.

Ornitološko poročilo za Javorje – Žerjav – Črna v letu 1958

Čeprav marsikdo pravi, da v tem kotlu ne živi niti en ptiček, vendar to ne drži. Pogorelec si je letos spletel svoje gnezdece prav pod napuščem strehe v Izbiralnici in ga ni motilo niti bobnenje strojev, ki le kdaj ob nedeljah in praznikih mirujejo.

Štiri mlade sta stara odgojila. Proti Jazbini sem vedel za več gnezd liščkov, zelencev, grilčkov, kalinov in še vrsto drugih. V Mučevem je bil vse leto poln gozd teh pevcev.

Prvega goloba grivarja sem videl 6. marca na sončni strani Javorja, 16. aprila v Uršlji gori na Močivskih njivah tri skupaj. Potem sem jih šele maja redno videl na pohodih po lovišču. Zadnjikrat sem jih videl 12. oktobra v revirju Krpuhovo v jati okrog 30. Član sosednje LD pa je še po prvem novembru ulepil goloba, ki pa je bil ves v krstah in garjah in je verjetno zaradi tega zaostal. Tudi grlico sem opazil na senčni strani Pogorevca, ki je pri nas zelo redka. Dne 4. maja sem videl 5 grilčkov, zadnjega pa 14. novembra v jati liščkov na Bosjakovih njivah. Črnoглаvega prunička sem videl v Mardavsovem potoku 16. maja, zadnjega v jeseni 25. septembra v Hlevnikovem, ko je sneg pobelil vse vrhove in doline, poslednje tri pa 10. oktobra. Dne 28. maja sem videl vrtnika na Bosjakovih njivah.

Rumeno pastirico sem videl prvič 10. aprila v potoku Jazbina, čez dva dni na istem mestu dve.

Belo pastirico šele 18. aprila, tudi ob potoku Jazbina. Zadnjo sem opazil 28. oktobra. Prvo postovko sem videl 10. aprila na Bosjakovem, ki je sedela na visokonapetostni žici in čez tri dni še dve. Postovk je bilo vse leto precej, a po 21. oktobru nisem

opazil nobene več. Dne 10. maja sem videl prvega hudournika in 16. julija zopet dva. Pri nas so zelo redki. Dne 6. maja sem ugledal prvo smrdokavro, čez dva dni zopet na istem mestu dve. En par sem opazoval pri valitvi, kjer je samec samico na gnezdu krmil. Gnezdo sta si zgradila v duplini breze, v kateri sta vzgojila 5 mladičev.

Pogorelčka sem prvič opazil 10. aprila, rjavega srakoperja prvič 14. maja na Bosjakovem. Po 22. oktobru nisem videl nobene več. Veličega srakoperja sem videl samo enkrat in to 4. avgusta v Sp. Javorju. Kukavico sem prvič slišal 26. aprila v Mučevem. Med letom sem jih videl precej. Gorskih ščinkovcev pinož sem videl v začetku decembra nekaj jat po sto in še več. Dne 15. maja sem prvič slišal podhujko (legena), vse leto jih je bilo pri nas precej. Lastovke so se vrstile v drugi polovici aprila ter jih je mnogo poginilo zaradi mraza in slabega vremena, ki je nastopilo okrog 1. maja. Povodnega kosa sem opazil povsod v potokih in loviščih. Dne 15. decembra, ko sem bil na zalazu za gamsi po Narovskih ledinah, v višini 1000 m, mi je zapel le nekaj korakov oddaljen na skali ob gorskem potoku in žvrgolel, kakor zna sredi zime le on.

Vrba listnica je pela 8. aprila v Javorju. Gorske škrjančke pa sem prvič videl 12. maja v Podgori. Črnoглаvko sem opazoval pri gnezdenju, ko je izpeljala 6 mladičev. Peti sem jo prvič slišal 12. aprila v Črni pri Gozdni upravi. Dne 27. decembra sem videl pod Porovčimi pečmi več jat brinovk; bilo jih je najmanj dva tisoč.

Ernest Orešnik,
LD Pogorevec

KINOLOŠKA ZVEZA SLOVENIJE je 18. julija 1959 svoj redni letni občni zbor, na katerem je bila med drugim tudi sklenjena sprememba pravil. Občni zbor bo vsako drugo leto. Vsako leto bo sklican dvakrat plenum, poleg odborovih sej.

V upravni odbor so bili izvoljeni:

za predsednika tov. Franjo Bulc,
za podpredsednika tov. univ. profesor dr. Jože Rant,
za podpredsednika tov. doktor Janko Lavrič,
za tajnika tov. Julij Koder,
za strokovnega poročevalca tov. Bogdan Sežun,
za vodjo rodovne knjige tov. Teodor Drenig,
za blagajnika tov. Janez Zupan,
za knjigovodjo tov. Viktor Koritnik,
za gospodarja tov. Slavko Perčič.

Za odbornike:
tov. Rado Cenčič,
tov. Marko Bulc,
tov. Pavel Cvenkel,
tov. Janez Klemenčič,
tov. Slavko Kovač,
tov. Jurij Verovšek,
tov. Adolf Ivanc
in vsi kinološki referenti lovs-
skih zvez.

V nadzorni odbor so bili izvoljeni:

tov. Bruno Hugon Stare,
tov. dr. Branko Čebin,
tov. Vladimir Pleničar.
Kot namestnika tov. Ivan Caf
in Rudolf Bernik.

Razsodišče:

tov. dr. Janko Lavrič, Marko Bulc in Bogdan Sežun.

Disciplinska komisija:

dr. Janko Lavrič, Štefan Tau-
sing in Jurij Verovšek.

Izpitna komisija:

tov. Teodor Drenig,
tov. dr. Janko Lavrič,
tov. Julij Koder,
tov. Mirko Konrad,
tov. Slavko Kovač in
tov. Bogdan Sežun.

**Strokovni svet Kinološke zve-
ze Slovenije:**

tov. Bogdan Sežun, strokovni
poročevalec,
za goniče: dr. Janko Lavrič in
Adolf Ivanc,
za brake jazbečarje: Rado
Cenčič in Slavko Kovač,
za jamarje: Ivan Caf in Mir-
ko Konrad,

za ptičarje in šarivce: Julij
Koder in Ljuban Zadnik,
za športne in službene pse:
Franjo Bulc, Teodor Drenig in
dr. Branko Čebin.

Kot stalni delegat v uprav-
nem odboru JKS v Beogradu je
bil izvoljen tov. dr. Janko Lav-
rič, namestnik Bruno Hugon
Stare.

Delegati za plenum JKS: tov.
Franjo Bulc in Bogdan Sežun,
namestnika tov. Teodor Drenig
in Bruno Hugon Stare.

**Delegati za strokovni svet
pri JKS:**

tov. Bogdan Sežun in Teodor
Drenig, namestnika: Janez Lav-
rič in dr. Branko Čebin.

Kinološka zveza Slovenije.

**Četrta republiška razstava
psov vseh pasem mednarodnega
značaja** v Ljubljani 1. in 2. avgu-
sta 1959, ki jo je priredila Kino-
loška zveza Slovenije na Gospo-
darskem razstavišču.

Prijavljenih je bilo 446 psov,
59 različnih pasem. Od teh 94
psov iz inozemstva. Od prijavlje-
nih je bilo natančno polovica
lovskih psov. Dosedaj smo imeli
vedno 2/3 lovskih in 1/3 nelovskih
psov. Število razstavljenih psov
je sicer zaostalo za številom zad-
njih razstav, toda kvaliteta je
bila mnogo boljša.

Posebno je omeniti velik in-
teresa za prireditve iz inozemstva,
zlasti iz vzhodnih držav. Inozem-
ski razstavljalci so se o prireditvi
zelo pohvalno izrazili in so se že
zanimali za prihodnjo razstavo v
naši državi.

Od prijavljenih 223 lovskih
psov (od teh 28 psov ni bilo pri-
vedenih) je ostalih 195 psov do-
seglo sledeče ocene: 16 C. A. C. I.
B., 14 kandidatstvo za prvaštvo
Jugoslavije — Ljubljana — 1959,
9 kandidatstvo za prvaštvo Slo-
venije — Ljubljana 1959, 26 od-
lično, 69 prav dobro, 40 dobro,
15 psov je ostalo brez ocen in 4
psi so bili izven konkurence.

Od prijavljenih 223 nelovskih
psov ni bilo privedenih 36 psov.
Ostalih 187 psov je doseglo tele
ocene:

32 C. A. C. I. B., 11 kandida-
stvo za prvaštvo Jugoslavije —
Ljubljana 1959, 5 kandidatstvo za
prvaštvo Slovenije — Ljubljana
1959, 34 odlično, 65 prav dobro,
31 dobro, 7 psov je ostalo brez
ocen in 2 sta bila izven konku-
rence.

Teodor T. Drenig

PREGLED GONIČEV LOVSKE ZVEZE TRBOVLJE

V Trbovljah 12. julija 1959

Privedenih je bilo skupno 41
psov. Opazil se je lep napredek
v pasjem materialu, posebno pri
brakih jazbečarjih. Pri kratko-
dlakih istrskih goničih je bilo v
nekaj primerih opaziti bolj ko-
stanjevo barvo, ali pa popolnoma
bledo, kar pomeni nečisto pas-
menost.

Lastniki so bili opozorjeni na
nepravilno izbiro plemenjakov,
zlasti glede znakov, drže uhljev
itd.

Sodnik je ocenjeval strogo,
kar je tudi pravilno. Ker se vse
pozitivne ocene, odlično, prav
dobro in dobro vpišejo v rodovno
knjigo, ne sme nikogar motiti, če
je pes dobil le oceno dobro, da je
s tem že vse končano. Pes raste
približno dve leti in se s tem tudi
razvija. Zato bo pri ponovni
oceni lahko dobil oceno prav do-
bro ali celo odlično. Vedeti mor-
amo, da se mladi psi ocenjujejo
zelo strogo. Z dobro pa še ni vse
narejeno. Pes mora opraviti še
preizkušnjo v naravnih zasno-
vah. Če je pes dosegel zadovoljivo
oceno, se mu ta vpiše v rodov-
nik. S tako pozitivno oceno po-
stane pes šele pravi plemenjak,
seveda, če ustreza pasemskim
znakom. Ocena zunanosti je žal
pokazala bolj šibko stran.

Kinologi, vsaj sosednjih dru-
žin, bi bili morali sodelovati, a
razen nekaj izjem niso bili na-
vzoči. Pričakujemo, da se ta izo-
stanek v prihodnje ne bo več
ponovil.

Lojze Brvar

PRIJAVLJENE PARITVE

LOVSKI PSI:

Kokeršpanjeli:

Aria Soška JRŠK 31 V — Trim
JRŠK 208, leglo je bilo 10. 7. 1959.
Vzreditelj Anton Konič, Nova
Gorica, Rožna dolina 118.

Beba Zagajska JRŠK 162 —
Robi JRŠK 248, leglo je bilo 7.
8. 1959. Vzreditelj Jože Ržek, Ra-
deče št. 94.

Nemški kratkodlaki ptičarji:

Drina JRPki 445 — Iwan
(Axel) vom Hanstein ZK N° 1272,
G/57 vpis v JR v teku, leglo je
bilo 5. 8. 1959. Vzreditelj Oskar
Mahnič, Ljubljana, Erjavčeva 6.

Lovski terijerji:

Cita Radvanjska JRJT 1063
— Drzni JRLT 838, leglo je bilo

22. 6. 1959. Vzreditelj Lovska družina »Trstelj«, Kostanjevica na Krasu.

Rina Gorička JRLT 764 — Aras Ivanovski JRLT 520, leglo je bilo 23. 8. 1959. Vzreditelj Lovska družina Rankovci.

Braki jazbečarji:

Ada JRBj 581 — Cero Brinogorski JRBj 574, leglo je bilo 4. 7. 1959. Vzreditelj Jože Marolt, Podžaga št. 2.

Lana Ratitovska JRBj 886 — Javor RMBj 460, vpis v JR v teku, leglo bo 5. 10. 1959. Vzreditelj Rado Cenčič, direktor, Maribor, Tomšičev drevored št. 5.

Luna v. Schacht JRBj 552 — Lado JRBj 644, leglo bo 23. 9. 1959. Vzreditelj inž. Julij Uršič, Maribor, Ribniško selo 23.

Darka JRBj 311 — Bürschl a. d. Kuppergrund JRBj 625, leglo je bilo 1. 7. 1959. Vzreditelj

Stanko Valand, Spodnje Poljčane 27.

Resasti istr. goniči:

Ajda RMGri 855, vpis v JR v teku — Boj JRGri 649 ri, leglo je bilo 7. maja 1959. Vzreditelj Janez Puhek, Seče selo 26 pri Vinici (Črnomelj).

Kratkodlaki istrski goniči:

Lila JRGki 1658 — Agič JRGki 1259, leglo je bilo 25. 6. 1959. Vzreditelj Leopold Košir, Kobarid.

Posavski goniči:

Čada RMGp 156 — JRG 2266 — Azor JRGp 2632, leglo bo 13. 9. 1959. Vzreditelj Štefan Taškar, Zagorje.

Cica JRGp 2031 — Astor JRGp 2260, leglo je bilo 16. 5. 1959. Vzreditelj Franc Zaletel, Dol št. 188 pri Hrastniku.

NOVI SODNIŠKI PRIPRAVNIKI

Za oceno zunanosti pastirskih psov in psov velikih pasem:
dr. Branko ČEBIN, Ljubljana, Stoženska ul. št. 35.

Za oceno zunanosti službenih psov:

Janez HOJAN, Vrhnika.

PRIJAVLJENA IN ZAŠČITENA PSARNA:

»BELJAŠKA« za službene pse, lastnik Anton Bizjak, Ljubljana, Verovškova št. 20.

»RAKITNIŠKA« za šarivce, lastnik Stane Cirman, Ljubljana, Teslova ulica št. 18.

»TRŽIŠKA« za jamarje, lastnik Janez Babič, Tržič, Ravne št. 2.

KZS

TEČAJ ZA VODNIKE BARVARJEV

se je vršil 7. VI. 1959 v Lovrencu na Pohorju s praktičnim delom na umetnem krvnem sledu v lovišču LD Puščava. Tečaja se je udeležilo 43 vodnikov, od teh 19 vodnikov psov raznih pasem.

Prav tak tečaj je bil 21. VI. 1959 v lovišču LD Polskava. Udeležencev je bilo 28, od teh 20 vodnikov psov.

Predavatelj na obeh tečajih je bil kinološki referent LZ Maribor tov. Ivan Caf, ki je delo s psom izvedel tudi praktično.

*Kin. ref. LZ Maribor
Ivan Caf*

POROČILO O TEKMI JAMARJEV V HOČAH PRI MARIBORU

Spomladanska tekma jamarjev LZ Maribor se je vršila dne 10. 5. 1959 v lovišču lovske družine Pobrežje v Hočah pri Mariboru. Vreme je bilo lepo, tla vlažna, kar je bilo tekmovalcem in vodnikom v korist.

Tekme se je udeležilo 11 lovskih terierjev in en dolgodlaki jazbečar. Ocenjenih je bilo 11 psov, eden je odstopil. Za tekmo je bilo od lovskih družin prijavljenih le 6 psov, pred tekmo se jih je pa nabralo kar 12.

Kot navadno, se psi na jamarjskih tekmah ocenjujejo najprej pri delu na roparico v rovu in šele potem pri delu na prostem. Pri delu v rovu so se vsi tekmujoči psi dobro izkazali, znak da je zasnova za jamarjenje zasidrana. Tudi pri delu na prostem je bila večina v glavnem uspešna in bi bil pri nekoliko boljšem vodstvu uspeh v mnogih predmetih boljši. Slaba stran naših jamarjev je še vedno »glas« na zdravem sledu zajca. Vodstvo tekme je temu predmetu obračalo posebno pozornost. To narekuje potreba pri nadaljnji vzreji. Neoporečno sledoglasna je bila importirana psica Gama Jägerkorn, last tov. Cafa.

Vidoglasnost ni mogla biti pri vseh ugotovljena, ker ni bilo toliko zajcev in časa za to preizkušnjo, ker je bilo vodstvo tekme pripravljeno le za 6 psov, a oceniti jih je bilo treba 13, ker je prišlo polovico neprijavljenih.

Po doseženem uspehu je bil vrstni red sledeči:

	V rovu	Na prostem	Skupaj točk
1. Gama Jägerkorn (sledoglasna) lastnik in vodnik Ivan Caf	55	71	126
2. Biser (vidoglasen) lastnik in vodnik Maks Dobaj	47	74	121
3. Branka lastnik in vodnik Bogomir Urlep	54	72	126
4. Žoli Pobreška lastnik in vodnik Maks Konečnik	52	54	106
5. Darja Pobreška lastnik in vodnik Andrej Kajzer	49	51	100
6. Bor lastnik in vodnik ing. Vezjak	53	41	94
7. Biser lastnik in vodnik Ivan Černčec	34	59	93
8. Kom lastnik in vodnik Utenkar	41	47	88
9. Diana Pobreška lastnik in vodnik Jože Benedičič	53	32	85
10. Aso Predorski lastnik in vodnik Karel Krihbaum	58	—	58
11. Bobi lastnik in vodnik Ivan Cestnik	52	—	52

*Ivan Caf,
kin. ref. LZ Maribor*

VZREJNA PREIZKUŠNJA IN OCENA PSOV JAMARJEV V KRANJU

Okrajna lovska zveza Kranj je v nedeljo dne 7. junija 1959 priredila oceno lovskih psov vseh pasem in vzrejno preizkušnjo psov jamarjev v umetnem rovu. Zgodaj zjutraj se je v idiličnem, senčnatem gozdičku »Na Planini« nad izlivom Koke v Savo zbralo obilo lovcev in vodnikov psov v vzorno ograjenem prostoru. Točno po prihodu sodnikov so ob osmih začeli sodniki pregledovati pse in jih ocenjevati po zunanosti. Pse jamarje je ocenjeval kinol. sodnik Bruno H. Stare.

Psi jamarji so se lepo odrezali. Po telesni zgradbi je bila velika večina teh psov v dobri kondiciji. Bili so čvrsti, mišičasti, inteligentni lovski terijerji in nekaj jazbečarjev. Večina psov je imela sklenjeno škarjasto zobovje, kar je pri oceni zelo važno. Zato opozarjamo lovce, da se pri nakupu psa prepričajo, če imajo starši popolno zobovje, da jim ne manjkajo predkočniki, ker je ta hiba dedna. Marsikateri pes bi dosegel odlično oceno, da ga ne kvarijo manjkajoči premolari. Tudi za to naj lovci pri nakupu psa vprašajo za mnenje kinološkega referenta OL Zveze ali pa najbližjega sodnika. Potem ne bo primerov, da je bil priveden na oceno lovski terijer, ki sploh ni imel pasemskih znakov. Za vsakega pravega lovca naj bo to opozorilo, da se pridno udeležuje tekm in s tem bistri svoje poznanje psov.

Po končani oceni so se tekmovalci podali k izvrstno zgrajenemu 4-metrskemu umetnemu rovu, z vhodom pod veliko korenino smreke, ki je vodil v zaprt kotel z železno mrežo. Uspeh je bil prav razveseljiv. V jamarjenju na lisico in jazbeca so dosegli naslednje uspehe:

Jazbečarja:

Kratkodlaka j. TERNA, IRJT 115 S, telesno prav dobro, lastnik Alojz Mlakar, Žiri, 56 točk, drugi razred, podkev.

Res. j. Baldo Brdski JRI 79 S, prav dobro, Fran Grasič, Duplje, 53 točk, drugi razred, rov v rodovniku!

Lovski terijerji:

ELAN, prav dobro, 68 točk, prvi razred, rov in oznaka »davež« črta od leve na desno v rodovniku! Lastnik Avgust Smole, Kranj.

ERO MKLT 834 res. 1. t., prav dobro, 68 točk, Tine Mulej, Begunje, rov, »davež«!

ETA Res. 1. t. JRJT 585, prav dobro, Marjan Kokalj, Križe, rov, davež, 68 točk.

EDA 1. t. vodnik Perdan, 66 točk, rov, drugi podatki niso bili javljeni.

AS res. 1. t. MK 782, dobro, I. Tratnik, Pred-dvor, 65 točk, rov!

AS res. 1. t. JRJT 520, prav dobro, 62 t., rov, Cvetko Kropa.

V drugem razredu:

Alko, res. 1. t. MK 781, prav dobro, Zupanc IV., Pred-dvor, 54 točk, rov!

V tretjem razredu:

FIS res. 1. t. MKLT 643, S, dobro, Leopold Cvetko, Kamna Gorica, lovska družina Kropa, 44 točk; rov!

Ostalih 7 psov ni doseglo dovoljno število točk za uvrstitev v razred.

Preizkušnja je pokazala, da lovci OLZ Kranj znajo gojiti in vzgajati uporabnostnega psa, kar bi bilo želeli tudi pri drugih okrajnih lovskih zvezah.

B. H. S.

PO LOVSKEM SVETU

Anglija — dežela golobov

Dva tisoč let je stara tradicija gojenja golobov v Angliji. Ta običaj so prinesli na britansko otočje stari Rimljani, saksonski kmetovalci pa so ga navdušeno sprejeli, ker takrat in več sto let pozneje niso imeli možnosti, v zimskem času priti do svežega mesa. Mesec december so imenovali »krvavi« mesec, ker so v tem mesecu poklali vso živino, ki je niso rabili za razplod. Meso so nasolili in prekadili za zimske mesece. Sveže meso je dala samo perutnina in golobje, ki se jih je izplačalo gojiti, ker niso zahtevali toliko prostora kot druga perutnina, poleg tega pa so se sami hranili po strniščih v okoličih.

Prav ta rentabilnost je imela za posledico, da si je držanje golobov prilastila fevdalna gospodstva. Monopol je trajal polnih osem sto let. Selektrija Elizabeteta ga je po smrti Marije Stuart odpravila in dovolila gojenje golobov vsem državljanom brez razlike. Popis golobnjakov je dal visoko število, 20.000 s povprečjem po 500 golobov, torej vsega deset milijonov golobov.

Proti koncu 17. stoletja pa so strokovnjaki dokazovali, da je

gojitev golobov v bistvu negativna za kmetijstvo. Nato so oblasti postopoma omejevale držanje teh ptic, državljani Anglije in Walesa pa so se upirali proti takim predpisom. Gonja je trajala tri sto let in je igrala pomembno vlogo pri volitvenih kampanjah, ker so ljudje raje glasovali za kandidate, ki so obljubljali, da bo vsak podanik lahko gojil poljubno število golobov. Tako je postala Anglija in je še danes dežela z največjim številom golobnjakov in golobov na svetu.

-C

Sovi sta se naselili na ladji

Na britansko letalonosilko sta se v bližini otoka Cipra spustili dve močvirski uharici, samec in samica. Posadka 2000 mornarjev in častnikov je bila nepričakovana obiska vesela in je gostoma stregla z vsemi razpoložljivimi dobrotami v obliki svežega mesa. Sovi sta se tako privadili življenju na ladijskem velikemu, da ju niti oglušujoči trušci reaktivnih letal ni motil. Čez dan počivata v nekem mračnem predalu komandnega mostu, v mraku in ponoči pa se spreletavata po ladji. Ko je letalonosilka pred ne-

kaj dnevi prispela v Istanbul na uradni obisk, so sklenili ptici spustiti na kopno. Odnegli so ju v park onstran mesta, toda sovi sta se vrnila že prihodnjo noč na ladjo in veselo pozdravljali mornarje. Doslej sta ptici prevozili na ladji 1280 km po Sredozemskem morju in nikoli nista poskušali odleteti, čeprav sta ves čas prosti. Poveljnik letalonosilke je obvestil Admiraliteto o novih prebivalcih; najvišje poveljstvo je svetovalo, naj izselijo ptica ponoči. Doslej to ni uspelo. Skrb za varnost in prehrano sov je prevzel narednik Payne v imenu vse posadke, ki upa, da ostaneta sovi na letalonosilki kot talisman sreče.

P.

Miksomatoza ni uničila vseh kuncev v Avstraliji

Miksomatoza ni mogla iztreti vseh kuncev in poljskih zajcev v Avstraliji. V posameznih področjih je ostalo pri življenju še precej teh glodavcev, ki jih štejejo med največje škodljivce poljskih kultur na avstralski celini. Zlasti kunce so se bili tako razmnožili, da sta bila kmetijstvo in živinoreja ogrožena, ker

so v milijonskih tropih popasli vso zelenjavo. Letos proučuje posebno ustanovljeni inštitut v Canberri in Albury-ju družbene navade kuncev in zajcev v prostosti. V ta namen mu je na voljo obsežno področje. Nadejajo se, da bodo odkrili kakšno šibko točko v življenju zajcev in kuncev, ki bi jo mogli izkoristiti pri novih metodah za zatiranje teh škodljivcev. Znanstveniki so ugotovili, da se zajci in kunci v glavni sezoni ploditve razdele v skupine, ki jim načeluje star samec. Samice predstavljajo pravo hierarhijo. Zajke velike plodnosti visokega ranga skotijo do sto mladičev na leto, zajke majhne rodnosti pa komaj deset. Po oploditvi se skupine razbeže in so pri ponovnem sestanku zelo pomešane. Bolnih živali ne trpijo v svoji sredini.

P.

Če motijo ravnovesje

V britanski vzhodni Afriki so se divji prašiči in pavijani po prekomernem odstrelu leopardov tako razmnožili, da je morala oblast leoparda za nedoločen čas zaščititi.

V Colloradu v ZDA so morali brezobzirno zatiranje kojotov (vrste stepskega volka, podobnega šakalu) ustaviti, ker so se v zadnjih štirih letih divji kunci, podgane in poljske miši v taki meri nakotile, da je bil obstoj farmerjev in živinorejcev ogrožen.

V raznih deželah, v katerih so bile vidre v preteklih desetletjih skoraj popolnoma iztrebljene, so pričele ribji stalež desetkati ribje kužne bolezni. Švica na primer kupuje vidre v inozemstvu in jih naseljuje v domačih vodah.

Na otoku Valcour v ZDA so iztrebili vse roparice, da bi stalež zajcev in poljske perjadi povečali. To je tudi uspelo, vendar pa je kmalu sledil polom zaradi degeneriranega potomstva, podhranjenosti, kužnih bolezni in zajecev.

Podoben primer so zabeležili na nekem otoku ob angleški obali. Lastnik otoka je gojil zajce in fazane, roparice pa do zadnje pokončal. V zadnjih letih je ugotovil, da se zajci in fazani sicer pridno razmnožujejo, malo pa jih odraste, ker že poprej poginejo. Nekdo mu je svetoval, naj izpusti na otok nekaj skopljenih lisic. Ko je to storil, je kmalu bil red v lovišču, bolezni pa so prenehale, ker so lisice vso za živiljenje in razplod nesposobno divjad pospravile, nevarnost razmnožitve roparic pa je odstranil s skoplenjem. ASP

IZ LOVSKE ORGANIZACIJE

Strelska tekma na glinaste golobe Lovske zveze Ljubljana je bila 16. avgusta 1959 na strelišču v Ljubljani. Udeležilo se je 15 tekmovalcev, ki so v skupinah po štirje streljali dvakrat po 15 globov na strelca. Najboljših pet (Jože Zadnikar, ml., Peter Dimic, Bogdan Jež, Franc Erklavec in dr. Jože Benigar) je bilo določenih v ekipo za republiško tekmovalstvo LZS, da zastopajo LZ Ljubljano.

Na tej tekmi je ekipa LD Ig dosegla 79 zadetkov, LD Pšata pa 60 zadetkov. S.

Republiško strelsko tekmovanje na glinaste golobe je bilo 21. avgusta na strelišču na Dolenjski cesti v Ljubljani.

Nastopilo je 6 ekip lovskih zvez.

Od 160 možnih zadetkov so dosegli:

LZ Ljubljana	136 zadetkov
LZ Celje	91 zadetkov
LZ Kranj	89 zadetkov
LZ Krško	86 zadetkov
LZ Novo mesto	84 zadetkov
LZ Maribor	71 zadetkov

Kot najboljša je LZ Ljubljana prejela prehodni pokal predsednika Izvršnega sveta tov. Borisa Kraigherja.

Posamezni strelci so od 40 možnih zadetkov dosegli:

Bogdan Jež, LZ Ljubljana 39 zadetkov; Peter Dimic, LZ Ljub-

ljana 35 zadetkov; Jože Zadnikar, LZ Ljubljana 32 zadetkov; Franc Erklavec, LZ Ljubljana 30 zadetkov; Jože Kirbiš, LZ Kranj 28 zadetkov; Ivan Šekoranja, LZ Krško 27 zadetkov; dr. Jože Benigar, LZ Ljubljana 26 zadetkov; Slavko Kovač, LZ Celje 26 zadetkov; Alfonz Gregorčič, LZ Novo mesto 25 zadetkov; Milan Levičnik, LZ Kranj 25 zadetkov; Stanko Zidarič, LZ Krško 25 zadetkov.

Tov. Bogdan Jež kot najboljši je prejel prehodni pokal Uprave gojitvenih lovišč LRS. Na zveznem tekmovanju v Tuzli bo LZ Slovenijo zastopalo najboljših pet strelcev.

Tekmovanje je avtoritativno in strokovno vodil kot sodnik tov. Pero Trutin, sekretar Glavne lovske zveze Jugoslavije.

V.

Kdo more biti lovski čuvaj?

Po Pravilniku o lovskih čuvajih 2. čl., je lovski čuvaj lahko vsak, kdor ima orožni list za nošenje orožja in izpit za lovskega čuvaja. Po 10. členu Zakona o orožju izjemoma lahko dobi dovoljenje za nabavo in orožni list za lovsko rožje tudi mladoletnik, ki je dopolnil šestnajsto leto starosti.

Iz tega sledi, da bi končno tudi mladoletnik lahko delal iz-

pit za lovskega čuvaja. Navadno se pa lovsko čuvajski izpit opravlja po nekaj letih lovske prakse, ki je mladoletnik skoraj-da nima. Lahko pa je pomočnik lovskega čuvaja, če lovska družina na to pristane. V.

Čirov dom. Lovska družina Spodnje Ptujsko polje je imela letos svoj redni občni zbor 5. IV. 1959 že v lastni koči.

Želja pokojnega starešine Cirla Kafola, neumornega kulturno-prosvetnega delavca, je vedno bila, da si družina postavi lasten dom, da bi ji ne bilo treba osebikovati po zasebnih hišah ali gostilnah. Dom je danes obdan levo in desno z remizami, kamor pride še voljera. To je zasluga požrtvovalnega pokojnika in v trajen njegov spomin stoji »Čirov lovski dom.«

Peter Maroh

Čuvajska služba

V drugi številki letošnjega lovca sem čital članek, ki ga je napisal ing. Vlado Jenko, o lovsko čuvajski službi. Kot logar sem se namenil, da povem svoje mišljenje o tem: Lovsko čuvajska služba je pri nas z zakoni urejena, ni pa s tem rešena na terenu. Zakaj, mi menda ne bo treba razlagati. Sredstev primanjkuje, zato lovske družine večji del nimajo poklicnih lovskih čuvajev. Takšna družina je tudi naša. Člani sami smo zadol-

ženi za čuvanje lovišča. S tem pa čuvajska služba niti od daleč ni pravilno urejena. Tudi tam, kjer so pomožni lovski čuvaji, stvar ni še rešena. S tem je sicer krito delno zakonito načelo o lovsko čuvajski službi, lovišča pa s tem še zdaleč niso dobila prave zaščite.

Vsi logarji bi morali biti lovski čuvaji na svojih okoliših in izven njih. Seveda bi bilo to vprašanje potrebno rešiti sporazumno z gozdarskimi organi in to tudi v zakonih. Prav nič težkega ni logarju, ko je v gozdu, da hkrati pazi tudi na divjad in nadzira vse ostalo v zvezi z lovom.

Logar bi moral biti z zakonom zadolžen, da bi nadziral tudi izvrševanje lova pri članih lovskih družin, ne glede na to, kateri družini član pripada, skratka imeti bi moral pravice uradne osebe v tem pogledu.

Ni dovolj, da čuvaj skrbi samo za preganjanje divjih lovecev. Tudi člane lastne lovske družine je potrebno kontrolirati. Ne mislim s tem, da lovci ne izvršujejo pravilno lova, vendar se dobe še ljudje, ki so starih misli, češ kar sem plačal za lov, moram tudi nazaj dobiti. Taka mišljenja niso redka pri posameznikih. Seveda so skrita, pridejo pa do izraza takrat, ko se čutijo varne. Če bi bili vsi logarji lovski čuvaji, potem bi vsa stvar drugače odmevala. Nihče ne ve, kje je logar, ali v gozdu ali doma, ali pa v neposredni bližini tistega, ki bi morda imel črne misli glede divjadi.

Že samo s tem, da bi vsi državljani vedeli, da logar lahko postopa zoper vsakega, ki bi neupravičeno ali nepravilno lovil, bi bilo vprašanje lovsko čuvajske službe vsaj delno rešeno.

Ozebek A.

Začetni koraki LD Šent-andraž-Ložnica v pravo smer

Lovska družina Šentandraž-Ložnica ima revirje med Velenjem, Smartnem ob Paki in Polzelo. Lepi gozdovi, polja, travniki in sadovnjaki. Lepšega lovišča si skoraj ne moremo želeli. A kaj? Delovanje družine in lovi so bili doslej nezadovoljivi.

Lovišče približno 2400 ha in povprečno 10 lovecev je dalo komaj 10 zajcev in le 1 srnjaka. Kaj je temu vzrok? Vsekakor se še vedno čutijo posledice, ko so posamezniki sami lovili, sicer zajce, toda sigurno jih je lepo število romalo mimo tistih desetih v lonce, ne da bi gospodar za to vedel.

Novo zgrajeni lovski dom je 9. avgusta 1959 otvorila LD Dravograd v skrajnem kotu Slovenije. Ob tej svečanosti je mimo drugih prijetnih prireditev, razvilo tudi svoj lovski prapor

Takšno ravnanje je osiromašilo prirodno dobro lovišče. Družino sestavljajo predvsem kmetje, pridružili pa so se jim tudi delavci ter šteje družina sedaj 15 članov. Sklenili so, da se morajo razmere odločno popraviti in urediti. Bolj se bodo posvetili zaupanemu lovišču, lastni vzgoji, ker sami pravijo, da je pri redkih zajcih dolčas, lov brez primernega plena pa le hoja brez užitka. Seveda najdejo člani za tako stanje tudi opravičilo, kakor n. pr. škropljenje. Toda škropljenje je le v sadovnjakih. Kaj pa lepi gozdovi? Pri srnjadi bi še bilo. Padel je sicer le en kos, ker pušk risanic doslej niso imeli, opustili pa so strel s šibrami. Večja nadloga je verjetno divji lov. Dokazov sicer nimajo v roki, toda nekontrolirani strelj govo-re za to. Pernate divjadi pri lovu ne poznajo, imajo pa manjše število jerebic in fazanov. S sosednjo družino Velenje bodo na šentiljskih poljih drugo leto zaredili fazane.

Lovskega pomočnika psa so doslej zanemarjali. Sedaj imajo že tri rodovniške pse.

Pri pokončevanju roparic, predvsem pernatih, so še kar pridni. Toda teh je toliko, da sama puška ne zaleže dosti, strupljenje pa zaenkrat ni bilo uspešno, čeprav so položili več ko 200 jajc.

Naravno je, da je družina pri takem stanju tudi finančno šibka. Zato je sklenila, da se zviša družinska članarina na 100 din mesečno. V bodoče bodo izvršili dovoljeni odstrel 6 kosov srnjadi, ki jo bodo prodali po dnevnih

cenah. Z zajci bo morda še tri leta nezadovoljivo. Zato so zaščitili več kot 1/3 zajčjega lovišča.

Karl Koren, Sempeter v Savinjski dolini

Prvo strelsko tekmovanje

je 10. maja LD Žalec izvedla na Rinki, t. j. na prostoru, kjer namerava urediti lovsko kočjo. Tekmovanja se je udeležilo 22 članov. Ob 9. uri je bil pred lovsko kočjo kratek družinski posvet in je med drugim tajnik LD obrazil lovce o pomen in način tekmovanja. Tekmovanja se je udeležilo 18 članov. Lovci, ki so se že udeleževali takih tekmovanj, so se kar dobro izkazali, saj so dosegli od desetih strelcev v povprečju 55% zadetkov ali od 100 možnih 55 točk. Žal, da je bilo takih lovecev samo pet. Vsi ostali lovci, ki še niso bili nikoli na strelskem tekmovanju, so imeli precej lovske mrzlice in so dosegli v povprečju samo 30% zadetkov. Iz tega se vidi, da so zelo nujne za vse družine strelske vaje na glinaste golobe; saj imajo skoraj vse LD v območju Savinjske doline več ali manj pernate divjadi in zavoljo neizkušenosti pri streljanju zgreše ali pa divjad zastrele. LD bo priredila še najmanj tri taka tekmovanja, saj bo tako streljanje rodilo boljši uspeh pri odstrelu pernate divjadi.

Pri strelskem tekmovanju so nekateri člani menili, da je ta šport dosti drag, saj bo član, ki se bo udeležil vseh štirih tek-

movanj, plačal samo za naboje ca 2000 din.

Mnenja sem, da bi družine, ki niso finančno šibke, nosile del teh stroškov, da bi socialno šibkim lovcem omogočile strelne vaje oziroma tekmovanje.

Strelskega tekmovanja se je udeležil tudi član sosednje lovske družine Griže z namenom, da prenese vse izkušnje na njihovo družino, ki bo tako tekmovanje v kratkem tudi sama izvedla.

Konrad Pevec, Zalec

Srečanje lovcev treh narodnosti

Lovska družina »PECA« v Mežici je letos 17. januarja priredila že tradicionalno lovsko prireditev. Primerno smo uredili vse prostore Narodnega doma v Mežici, kjer se je vršil lovski ples.

Na našo prireditev so poleg lovcev sosednjih lovskih družin prišli tudi lovci iz bratske republike Hrvatske, s katerimi imamo že dalj časa tesne stike in lovski gostje iz zamejske Koroške.

Goste je v imenu LD Peca pozdravil in jim na prireditvi želel obilo zabave starešina tov. Hinko Dretnik.

Za topel sprejem se je najprej zahvalil zastopnik avstrijskih lovcev, ki je poudaril, da naj bo tudi lovstvo sredstvo za razvijanje miroljubnega sožitja med narodi in krepitve borbe za svetovni mir.

Želel je vsem lovcem v tekočem letu obilo lovskega blaga

in čimveč koristnih medsebojnih stikov.

Za njim je spregovoril še zastopnik medžimurskih lovcev. Zahvalil se je za vabilo in topel sprejem ter še za bodoče želel bratskega sodelovanja med njihovo in našo lovsko organizacijo.

Da so se avstrijski lovci prijetno zabavali, potrjuje tudi članek, objavljen v »Slovenskem vestniku« nekaj dni potem.

Ob jutranjem svitu smo se prisrčno poslovili v upanju, da se bomo še večkrat sešli in o marsičem pogovorili.

PROBLEMATIKA UPRAVLJANJA LOVIŠČ

LD Jamnica, Prežihovo in Strojna

(Izvleček iz poročila)

Mislim, da je pobuda, ki jo je dala LD Prežihovo za srečanje naših treh družin Jamnica, Prežihovo in Strojna zelo pomembna. Zakaj? V vseh treh družinah so organizirani tovariši iz področja občine Ravne in zunanje meje vseh treh družin — razen K. o. Lokovica — se ujemajo s celotno občino Ravne. Naši trije lovski kolektivi sestavljajo torej občinsko celoto in prav tako naša 3 lovišča.

Ta celota občine, ali kot jo danes tudi imenujemo — komunna, nas torej še bolj povezuje v naši lovski dejavnosti, hkrati pa nam daje enake gospodarske in politične naloge v okviru lovskega delovanja. Zdi se mi, da se

V dvorani Narodnega doma, kjer je bila poleg lovske dekoracije prirejena tudi miniaturna razstava naše divjadi, smo pripravili strokovno vodstvo, da so si razstavo lahko ogledali vsi šolski otroci.

V pogledu stikov z lovskimi organizacijami raznih krajev, je naša prireditev dobro uspela. S prireditvijo rastave za šolske otroke, smo pa tudi prispevali k popularizaciji lovstva in spoznavanju naše divjadi.

Jože Samec

LD Peca — Mežica

teh nalog včasih ne zavedamo dovolj oziroma, da jih premalokrat poudarimo, analiziramo in v tem smislu naše delo vsebinsko bolj povežemo z dejavnostjo občine.

Prav bi bilo, da bi se danes pogovorili, kako in s kakšnimi ukrepi to doseči. Mislim, da je prav, da napravimo najprej pregled o dosedanjih uspehih oziroma dosedanjem razvoju naših družin in lovišč.

1. Površina in meje lovišč:

Leta 1949 smo imeli lovišče Strojna s 6045 ha in Uršlja gora s 5706 ha. Danes imamo lovišče Jamnico 5866 ha, Strojna 2398 ha in Prežihovo 3487 ha ali skupno 11 751 ha. Meje napram sosednjim loviščem so v glavnem urejene, naravne in dobro vidne, kakor tudi med našimi lovišči.

2. Stanje članstva:

Leta 1949 sta šteli obe družini 43 lovcev, danes pa štejemo vsega 103 člane. Porast je torej zelo velik. Pri tem smo svoječasno stare lovske vrste sicer pomladili s ca. 25% lovcev izpod 30 let, vendar nimamo nobenega izpod 20 let. Glede na močan porast članstva, pa moramo čedalje bolj krepiti disciplino članov v aktivnem delovanju, organizacijskem pogledu in prav tako v pogledu izvrševanja odstrela divjadi, ter da od članov zahtevamo čedalje več strokovnega znanja.

3. Stalež divjadi:

	Leta 1949	Leta 1958	Boniteta	% na boniteto
gamsi	44	74	47	157%
srnjad	382	585	370	156%
zajci	850	445	770	58%
fazani	—	100	—	—

Z razstave LD Peca - Mežica

Z ozirom na zelo visok prikazan stalež gamsov in srnjadi, katerega ne moremo več zagovarjati, da je normalen, si moramo tu vsekakor postaviti vprašanje: Ali je boniteta lovišča nepravilno določena?

Ali je javljeni stalež pretiran?

Ce pa bi gornje oboje bilo pravilno oziroma v redu, pa tretje vprašanje:

Ali je prav, da gojimo tako visok stalež?

4. Odstrel divjadi in vnovčenj:

	Gamsi	Srnjad	Zajci
leta 1949	5	11	99
plan 1958	11 (7,6)	120 (68,76)	195 (196,141)

Stevilke v oklepajih pomenijo dejanski odstrel.

Dopolnitev 4. točke: Vnovčenje divjadi:

LD	Ha lovišča	Skupaj din		Na 1 ha din		Na 1 lovca din	
		1956	1957	1956	1957	1956	1957
Jamnica	5865	109 361	137 077	19	24	2808	3188
Prežihovo	3200	75 159	77 533	24	24	2936	2501
Strojna	2397	48 420	87 901	20	37	2200	3662
Skupaj	11 462	232 940	302 511	20	26	2590	3090

5. Čuvajska služba oziroma nadzor nad loviščem:

37. člen Zakona o lovu določa, da mora lovska družina za nadzorstvo in varovanje lovišča imeti lovske čuvaje; natančnejša določila vsebuje pravilnik o lovskih čuvajih. Kljub temu, da je namen zakona jasen, da bi naj imele družine predvsem poklicne lovske čuvaje, ki bi bili stalno v službi in nadzorovali lovišča, mi do tega še nismo prišli. Poslužujemo se pomožnih čuvajev, kar pa je bolj za kritje pred zakonom kot pa dejansko čuvajski nadzor. Mislim, da s tem še nismo preveč grešili, če na drugi strani upoštevamo, da vse kar bi glede ureditve lovišča in gojitve divjadi moral opraviti čuvaj, naredijo naši člani prostovoljno, ali pa za malenkostno nagrado. Tudi dvig staleža bi čuvaj ne mogel več izboljšati, saj smo ugotovili, da je stalež glavne divjadi že skoraj previsok. Tudi odstrel, ki ga planiramo, v glavnem izvršimo. Odprto ostane le vprašanje ostrejših kontrole divjega lova, (ki se še vedno tu in tam pojavlja) ali nezakonitega prisvajanja žive divjadi. In če smo popolnoma odkriti, tudi za nadzorstvo nad lastnim članstvom ter boljnim nadzorstvom nad loviščem sploh. Ne moremo sicer trditi, da se v našem lovišču pojavlja divji lov v večji meri (sicer bi stalež ne mogel biti tak!), a vendar smo prepričani, da se še povzroča škoda. Tudi člane same še nismo tako vzgojili in prevzgojili, da bi za vsakega bili prepričani, da popolnoma pošteno prijavlja ves

svoj plen. Toda mislim, da so tudi ti primeri redki, da jih ne moremo vzeti kot poseben težaven problem, ki bi zadrževal razvoj našega lovstva. Na člane je treba nenehno vplivati in jih vzgajati k poštenju, ker le tak lovec ima pravico biti v naših vrstah in je vreden zaupanja družbe.

Za nastavitvev poklicnega čuvaja, ki bi bil sicer kljub delu celotnega lovskega kolektiva, še potreben, pa je vprašanje, kje zbrati toliko finančna sredstva, da bi ga lahko dostojno plačali. Računal sem že za naše lovišče, ki je v občini največje in da bi nastavili samo enega čuvaja za vseh 6000 ha, kar je itak premalo, pa sem prišel do zaključka, da taka nastavitvev nima svoje ekonomske osnove. Pri najboljšem izkoriščanju lovišča bi zbrali sredstva komaj za kritje plače čuvaju, (upoštevajoč izkupiček za meso, kože po tržni ceni in po predvidenih normativih odstrela). Za investicijske izdatke lovišča, pa bi člani morali povečati svojo dosedanjno mesečno članarino od povprečno 150 din na 350 din. To velja za lovišče 6000 ha in enega čuvaja, da ne govorimo za lovišče Prežihovo ali Strojna, ki sta veliko manjši, z manjšim možnim izkupičkom.

Vidimo, da imamo vse tri družine enake probleme. Zato ne bi bilo nič na škodi, da se upravni odbori družin letno vsaj enkrat sestanejo na skupno sejo, kjer bi ob povabilu zastopnikov komune obravnavali skupne lovsko-občinske probleme.

Mirko Kumer

MALI OGLASI

LD Ivanjkovci **proda** 3 srnjač-ke in 1 srnico, stare po 4 mesece.

Izgubil sem psičko terijerko, črno-rjavo paljeno, staro 4 mesece. - Pasjar Milan, Šmartno 16, Ljubljana.

Zgubil se je 1. avgusta t. l. na mednarodni razstavi psov na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani kratkodlaki lovski terijer, Roj-Kluček, 4 leta star, črn plašč z lepimi sočnimi ožigi, oko temno, zobovje škarjati, popolno in zelo močno; višina 41 cm, rep nosi nekoliko srpasto, močan je in mišičast. Javite na naslov Janez Ferlež, Laško 30.

Iščem službo lovskega čuvaja; imam čuvajski lovski izpit, prav dobro oceno in druga spričevala, kjer sem opravljal lovske čuvajsko službo. Martin Zorman, Ljubljana, Rožna dolina, cesta VIII, št. 17.

Izgubil se je kratkodlaki lovski terijer med razstavo psov na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Javite na naslov: Janez Ferlež, Laško 30.

Naprodaj — mladiči kratkodlaki nemški ptičarji. Mati: Ada Šmarjetska JRP ki 1496, oče: Iwan Axel v. Hanstein ZK 1272 G/57 reg. 1320/57 — na razstavi 1. 8. 1959 prvak Jugoslavije. Doktor Smodej Dušan, Novo mesto.

Prodaj nemškega žimavca, starega 15 mesecev, ki je dosegel na pomladanski vzrejni tekmi v Murski Soboti I/a oceno in 2 špringeršpanijela, stara 3 mesece. Štefan Veren, Jurij 16, pošta Rogoševci.

Lovskega terijerja 16 mesecev starega prodam. Dolničar Viktor, Ljubljana, Celovška 240 b.

UMRLI SO:

Jože Palme, član LD Ig pri Ljubljani, star 77 let, od leta 1923 organiziran lovec in vseskozi aktivno sodelujoč član;

Blaž Šolar iz Drazgoš, član LD Železniki, 54 let star;

Jakob Simonič, član LD Semič, odlikovan z medaljo za hrabrost;

Matiija Križan, član LD Gradec pri Črnomlju.

LOVSKE LATINSKE IN ŠALJIVE

Razburljivo

Lovec na eksotično divjad se je vrnil iz Indije. V družbi ga prosijo, naj pove kakšno lovsko doživetje.

»Ah,« vzdihne mlado dekle, »to mora biti razburljivo, ustreliti tigra...«

»Še bolj razburljivo je, če ga zgrešite,« mirno odgovori lovec.

Mož in lovec

»Dober mož je podoben izkušnemu lovcu.«

»Kako to?«

»Oba morata včasih zatisniti eno oko.«

LOVSKA

Ameriški humorist Mark Twain je bil navdušen lovec in tudi v lovski latinščini dobro podkovan. Ko so se lovci iz raznih delov sveta na nekem newyorškem banketu pogovarjali, je nekdo trdil, da mora biti določena divjačina oležana več dni ali tednov, da dobi potrebne haut gout. Tedaj je Twain povedal tole zgodbo:

Lovil sem v Far Westu, več sto kilometrov od najbližjega človeškega naselja. Z menoj je bil samo zamorec. Lačna sva bila in žejna, kajti najine zaloge so pošle in vodo sva tudi že porabila do zadnje kapljice. Tedaj je vzlezel pred nama fazan. Dvignil sem puško in streljal. Zadetega ptiča sem vtaknil v nahrbtnik in ga prenašal teden dni v največji vročini, da je dobil potreben haut gout...

Nekdo iz družbe je vprašal: »Toda Mark, kaj ste pa medtem jedli?« Twain je ošvrknil vprašujočega in dejal: »Zamorca, seveda!«

(Iz »Weltbild«)
ASP

JEREJE JE OKUSEN

Bilo je menda leta 1955, ko je po naših revirjih lovil še logar F. Lepega dne se pripelje na Lodičico mimo hiše, ki je stala ob vodi. Dva pobalina sta s palico skakala za dvema jereboma. Pobaline je pošteno oštel, jerebe pa pobral in pokončal, ker sta bila poškodovana. (Kakor smo pozneje izvedeli, ju je povozil avto in sta ju dečka lovila.) Odnesele ju je tov. J., s katerim sta strokovnjaško ugotavljala, kateri je petelinček in katera kokoška. Ugotovila sta. Petelinčka, ki je bil večji, je vzel tov. F., manjšo kokoško pa

tov. J. F. Zadovoljen je prispel k ženi ter se veselil, ker bo prvič v življenju jedel jereba. »Dobro ga pripravil!« je dejal ženi. In res sta ga s slastjo pojedla. F. odslej ni mogel prehoviti jerebega mesa in celo trdil, da se skoraj nič ne razločuje od piščanca.

Minilo je nekaj dni. Bila je nedelja. Dobil sem obvestilo, da moram oceniti škodo po divjih prašičih na Osredku. Z menoj je šla žena in prijateljica, ponudil pa se je tudi tov. F., ker je imel ravno čas. Med potjo nam je pripovedoval, kako je dobil jerebe. Pripeljali smo se pod vznožje hriba in pri neki hiši ob vodi pustili kolesa. Tu mi je F. pokazal, kje je dobil jereba. Poprosil sem gospodinjico, če lahko pri nji shranimo kolesa. Privolila je. Ko pa smo kolesa naslanjali na zid, me gospodinja nagovori: »Slišite, kateri jagri pa kradejo peteline?« »Kako«, sem dejal. Obstal sem in pogledal tov. F., ki mu je spreminjalo barvo kot kameleonu. Žena in prijateljica sta prasnili v smeh, nato pa še jaz. Tov. F. se je znašel in takoj vprašal, koliko staneta petelinčka. Seveda jih ni računala.

Šli smo v breg in marsikatera pikra je padla na njegov račun. Ker sem rekel, da ga bom djal v LOVCA, mi je obljubil dva litra vina, če sem tiho. Obljube sicer res nisem držal, pač pa po toliko letih že lahko pride v javnost, ker sem prepričan, da sedaj ne bo več zamenjal petelinčka z jerebom in prav gotovo mu gre jerebovo meso v slast.

F. Golavšek, Vransko

LOVSKI SIVESTER

Pred vojno so laški lovci prišli do spoznanja, da koledarski Sivester zanje ne more veljati, če hočejo na praznik Novega leta z uspehom tradicionalno novoletno brakado. Zato so si omislili svoj »Sivester«, prvo soboto po 15. januarju, ko je bilo lova konec. Ta silvester je bil združen z lovsko prireditvijo. Bili so prijetni večeri in lovci so jih olepšali še z raznimi domislicami. Uvedli so tudi tekmovanje v lovski latinščini in so najboljši »latinci« prejeli celo nagrade. Eden najuspešnejših latincev je bil pok. Učakar Ferdinand, znan lovec in petelinar iz Hrastnika. Evo, dve njegovi latinski:

1. Paritev. Kakor veste, sem se mnogo ukvarjal s križanjem psov raznih pasem in sem pomagal na svet najrazličnejšim križancem. Poskušal sem tudi s kri-

žanjem raznih ptičjih vrst in imel mnogo uspehov ter dokazal, da se da s parjenjem doseči marsikaj, kar je o rastlinstvu dokazal slavn Mičurin. Imel sem psa, Liter mu je bilo ime. Imel je trakuljo. Členke tega zajedavca je spuščal iz sebe koder je hodil. En tak članek se je razvil v meter dolgo trakuljo, ki sem jo spravil v lesen zaboj, k njej pa položil velikega ježa, prinesenega iz hoste. Radoveden sem bil, če bo jež pohrustal trakuljo. Drugo jutro sem pogledal v zaboj in videl, da sta se zvila vsak v svoj klobčič in ždela vsak v svojem kotu. Ježa sem djal v kuhinjo, da si nabere hrano, na trakuljo pa pozabil. Čez 14 dni sem slučajno zopet pogledal v zaboj ter v svoje začudenje našel že poginulo trakuljo, poleg nje pa 20 m bodeče žice. Premišljeval sem, kaj to pomeni, končno pa le uganil: jež in trakulja sta se sparila in rezultat: bodeča žica. Trakulja je dala dolžino žice, od ježa pa so bile bode.

—O—

2. Divji petelin z lovskim znakom.

Pred leti sem lazil za srnjakom po Kriški planini pod Mrzlico. Bil sem utrujen ter se vlegel v senco za planino. Svoj klobuk — poznali ste ga vsi, zelen je bil, pripet pa je imel z lovskim znakom lep jerebov rep — sem položil poleg sebe v travo in zaspal. Naenkrat me zbudi prhutanje in ko si zmanem oči, vidim visoko nad seboj mršnika — tako imenujejo pri nas velike ujede — ki nese v krempljih moj klobuk. Seveda, zapeljal ga je jerebov rep in ga zgrabil, misleč, da ima jereba, ter ga odnesel s klobukom vred. Ustrelil sem v naglici za njim, da bi rešil klobuk, toda mršnik se za strel ni zmenil, temveč mirno odplul tja pod Humič. Prav slabe volje sem se vračal domov. — Drugo pomlad sem zopet hodil po Mrzlici. Pod Hausenbichlerjevo planinsko kočvo vidim, da se je iz nekega grma dvignila divja kura. Radoveden, kaj dela v tem grmu sredi planine, sem stopil pogledat. In kaj sem našel? Svoj klobuk, poln kurjih jajc, pa brez jerebovega repa in brez lovskega znaka. Gledal sem in gledal, končno se pa umaknil. Ne bom motil valjenja divje kokoši in tiho sem se odstranil. Ni bilo mesec kasneje, ko sem šel gledat na gnezdo. Našel sem klobuk na istem mestu, v njem pa le še jajčje lupine. Vesel sem vzel klobuk, še sedaj ga imam in nosim v slabem vremenu.

—O—